

Світ дитячих бібліотек

Українська асоціація
працівників бібліотек для дітей

№ 3 (44)
2012

Національна бібліотека України
для дітей

Щоквартальний науково-методичний журнал

У номері:

Кращі з кращих

В. Матвієнко

Криворізькі дитячі бібліотеки: історія і сьогодення 2

Л. Тазова

В майбутнє з оптимізмом 4

О. Гринюк

«Краю мій, тобі моя любов» 6

О. Омельченко

Впроваджуємо досвід колег. Вдосконалюємо напрацьоване 7

Т. Гуменна

Бібліотеки відкривають таланти 9

Т. Бабаєва

Дитяча бібліотека та виховання читачів 11

Л. Люта

І в майбутньому допоможе книга 12

Л. Таранець

Робота за цільовою програмою «Кривбас літературний» 13

Н. Хачатурова

Здорова молодь — здорова нація: валеологічне виховання 14

Фоторепортаж

«Життя читачів Криворізької ЦБС» 16

Відкриття. Нововведення. Досвід

Е. Огар

Творчі книги — діти 18

О. Кислова

Проект «Срібна читацька Книга» в об'єктиві відеокамери 19

Л. Лібіга

Міркування про проект «Срібна читацька Книга» 20

Фоторепортаж

«Як створювалася Срібна Книга» 21

І. Михайлова, С. Бучковська, Н. Борисенко, О. Лучинська

«Паралельні» світи, «піраміди» успіху... та бібліотечні забавки 23

Новини з ревіонів

О. Хохлова, Н. Науменко

Полікультурна діяльність дитячих бібліотек Донеччини 26

О. Литвин

Літо з книгою 29

Щоб пам'ятали

Бібліотекар за покликанням 32

Віра Матвієнко,

директор КЗК «Міська дитяча бібліотека» м. Кривий Ріг

Криворізькі дитячі бібліотеки: історія і сьогодення

Кажуть, що кожна людина — це Всесвіт, і що книги збагачують і зміцнюють його, породжуючи нестримну жагоду до знань. Книжкова культура є невичерпним джерелом духовності нації, її самобутності і неповторності. «Люди перестають мислити, коли перестають читати», — помітив ще Дідро. Бібліотеки, які завжди були своєрідним сховищем знань та інформації, сьогодні неухильно підвищують свою значимість. Саме тому місією дитячих бібліотек міста Кривого Рогу, що працюють під девізом «Через книгу — до дитячих сердець», є віддзеркалення сьогодення і пам'яті народу, держави, бо даремно вони — центри духовності для підростаючого покоління. Залучення їх до читання — одна з найважливіших загальнодержавних справ, а саме читання є правом і шансом дитини для того, щоб стати соціально повноцінним громадянином своєї країни і світу. В нашому місті діє розгалужена система державних та відомчих бібліотек. І хоча за останні роки мережа відомчих бібліотек набагато зменшилася, кількість державних залишилася майже незмінною, дитячих бібліотек скорочено лише одну, тоді як їх фонди зменшилися більш ніж на 100 тис. прим.

Історія створення централізованої бібліотечної системи для дітей в м. Кривому Розі розпочалася в жовтні 1979 року, коли за рішенням міськвиконкому від 01.11.1978 року за № 6/399 об'єдналися вісімнадцять дитячих бібліотек міста. У серпні 1999 року ЦБС для дітей отримала статус юридичної особи і була перейменована в комунальний заклад культури «Міська дитяча бібліотека». На той час до неї входив 21 структурний підрозділ, а саме: центральна дитяча бібліотека і двадцять бібліотек-філій. На щастя під час перебудови система відбулася легким струсом — було закрито лише одну бібліотеку, але штат, на жаль, скорочено на 46 працівників, з яких 39 — з бібліотечною освітою. За останні роки становище в системі значно покращилося: 4 бібліотеки одержали нові приміщення, зокрема бібліотеки-філії №№ 17, 20, 10 (2002 рік) і бібліотека-філія № 3 (2004 рік). Також для якіснішого обслуговування читачів до штату додатково введено 4 одиниці бібліотечних працівників, тобто на сьогодні обслуговуванням зайнято 80 бібліотекарів (на початку 90-х рр. їх було 126), які продовжують роботу, перетворюючи дитячі бібліотеки міста, центральну дитячу і 19 бібліотек-філій в центри інформації, освіти та змістовного дозвілля. У 2009 році комунальний заклад культури «Міська дитяча бібліотека» м. Кривого Рогу відмітила 30-річчя. Строк нібито не такий і великий, а наші перші читачі вже приводять до бібліотеки не лише своїх дітей, а й онуків.

А як же все це починалося? Історія нашого міста і дитячих бібліотек розпочинається з найстарішого центрального району. За архівними даними до 1917 року в місті була лише одна приватна бібліотека, тому й книга була доступною не багатьом. Уже в середині 20-х років у Кривбасі функціонувало 22 бібліотеки громадського користу-

вання, а до 1940 року їхня кількість зросла втриє. Масове відкриття дитячих бібліотек розпочалося відразу ж після війни. Перша згадка про них відноситься до 1946 року, коли було видано реєстраційне свідоцтво від 30 жовтня 1946 року на відкриття Криворізької дитячої міської бібліотеки і цілком закономірно, що саме вона в майбутньому стала центральною міською дитячою бібліотекою. Першою її завідуючою стала Поліна Савівна Лесниця — бібліотекар з вищою спеціальною освітою і 20-ти річним стажем роботи. Штат на той час налічував три працівники. З 1968 року, коли дитячі бібліотеки міста перейшли на єдину нумерацію, вона отримала назву міська дитяча бібліотека № 1, а в 1973 році була перейменована в центральну дитячу бібліотеку і до сьогодні носить цю назву.

Розвиток мережі дитячих бібліотек міста, який розпочався в 1946 році, продовжується і до тепер, бо виростають нові житлові масиви з передбачуваними в них соціокультурними закладами, і в першу чергу дитячими бібліотеками, в яких діти мають знаходити для себе не тільки потрібні книжки та інформацію, а ще й навчатися, спілкуватися, цікаво проводити дозвілля. Через 10 років після відкриття першої дитячої бібліотеки дітей і юнацтво обслуговувало 5 державних дитячих бібліотек (2 міські і 3 районні) і майже 50 шкільних, а в 1965 — вже 10 міських і районних державних бібліотек і 98 шкільних.

Напередодні централізації в місті було 18 дитячих бібліотек, 120 шкільних, 1 профспілкova дитяча та 10 дитячих відділів при масових дорослих і профспілкових бібліотеках. Згідно рішення міськвиконкому від 01.11.1978 року за № 6/399 з 01.10.1979 року дитячі бібліотеки міста об'єдналися в централізовану бібліотечну систему для дітей і очолила її Тамара Василівна Проценко, яка працювала завідуючою ЦДБ з 1966 року. До ЦБС для дітей увійшли центральна дитяча бібліотека з відділами комплектування та обробки літератури (ВКіО), організації і використання єдиного книжкового фонду (ОВЄФ), обслуговування дошкільників та учнів 1–3 класів, обслуговування учнів 4–8 класів, організаційно-методичний (ОМВ), інформаційно-бібліографічний (ІнБВ), мистецтв (ВМ), адміністративно-господарський (АГВ) та 17 дитячих бібліотек міста з розгорнутою структурою. Керівництво здійснювали директор і його заступник з наукової роботи. На центральну дитячу бібліотеку було покладено обов'язки методичного центру з надання методичної і практичної допомоги бібліотекам міста, що обслуговують дітей. Цю роботу вона розділяє з опорними бібліотеками, вносячи значний вклад у розвиток бібліотечного обслуговування підростаючого покоління, об'єднуючи навколо себе дитячі бібліотеки міста.

За роки централізації кількість бібліотек-філій в системі збільшилася на три: № 18 відкрили у 1979 році, № 19 — у 1982, № 20 — у 1983 (хоча планувалося 4). У 1996 році в зв'язку зі скороченням мережі було закрито дитячу бібліотеку № 18, а її фонди та читачі передані в бібліотеку-філію № 15. У 1999 — централізована бібліо-

течна система для дітей перейшла в комунальну власність міста (рішення Криворізької міської ради «Про створення комунального закладу культури «Міська дитяча бібліотека» від 30.06.1999 року за № 223), одержала статус юридичної особи і нову назву. При цьому повністю було збережено мережу дитячих бібліотек міста, бібліотечним обслуговуванням охоплені діти всіх районів від Північного ГЗК до Інгульця.

На 01.09.2011 року бібліотечний фонд КЗК «Міська дитяча бібліотека» складає 648496 примірників. На поповнення книжкових фондів з міського бюджету в 2004 році виділили 130 тис. грн., у 2005 році — 29,5 тис. грн., у 2010 році — 60 тис. грн., у 2011 році — 40 тис. грн. За ці кошти придбано довідкову, науково-популярну та художню літературу. Крім того, міське управління культури поповнює фонди бібліотек красознавчими виданнями: це 2-х томна «Енциклопедія Криворіжжя», видана до 230-ти річчя заснування Кривого Рогу, «Криворізька міськрада в 1920–1941 рр.», «Історичний фольклор Криворіжжя» та ін. Щорічно виділяються кошти на передплату періодичних видань у сумі 30 тис. грн., що дає можливість забезпечувати дитяче населення міста цікавими газетами та журналами — 53 назви газет та 95 назв журналів. У середньому на кожну бібліотеку-філію припадає до 30 назв періодичних видань. Також поповнення книжкових фондів здійснюється з обласних бібліотек та за рахунок дарунків як жителів міста, так і благодійних фондів, партій. При такому надходженні літератури основна причина — зношеність книжкового фонду. Не вистачає книг українських письменників та галузевої літератури останніх років для всіх вікових категорій читачів.

Крім задоволення інформаційних потреб користувачів для них у бібліотеках проводиться багато масових заходів з метою популяризації творчості письменників, діячів науки та культури, пам'ятних і ювілейних дат з життя України та світу. Особливою увагою користуються зустрічі з письменниками, художниками, діячами культури та мистецтва міста і країни. Ефективною є робота за комплексними цільовими програмами: «Бібліотека сімейного читання», за якою з 2004 р. працює бібліотека-філія № 7. З 2008 р. вже всі бібліотеки системи розробляють і успішно реалізують різноманітні цільові програми: ЦДБ і бібліотеки-філії №№ 1, 2, 8, 13 віддають перевагу темі «Дитина і читання», над питаннями красознавчої тематики працюють бібліотеки-філії №№ 6, 10, 11, 16, 17, екології — бібліотеки-філії №№ 4, 9, 12, 15, естетичного виховання — бібліотека-філія № 3, народознавства — бібліотека-філія № 5, творчого розвитку дитини — бібліотека-філія № 14, морально-правового виховання — бібліотека-філія № 19, морально-етичного виховання — бібліотека-філія № 20. Планомірна ефективна діяльність дитячих бібліотек системи заради всебічного розвитку дитини як особистості перетворює бібліотеки в справжні центри інформації, додаткової освіти та цікавого дозвілля. Треба відмітити, що вже впродовж багатьох років одним з пріоритетних напрямів роботи є народознавство і краєзнавство. Ми прагнемо, щоб діти добре знали історію рідного краю, шанували звичаї, обряди і любили свою Батьківщину. Вважаємо, що це допомагає виховувати справжнього громадянина, патріота, грамотно обізнану людину.

У своїй діяльності для реклами бібліотек та її послуг активно використовуємо великі можливості засобів масової інформації. Для матеріалів про роботу дитячих бібліотек міста, проведені масові заходи, про людей, які знаходять час і кошти для допомоги міським книгарням, що обслуговують дітей, завжди є місце на шпальтах газет «Червоний гірник», «Позиція», «Шахтар Кривбасу», «Новини району», традиційними на Держтелерадіо та ТРК «Рудана» вже давно стали передачі, присвячені видатним діячам мистецтва. Готує і проводить їх головний бібліотекар відділу мистецтв Л.М. Зубко, які стали вже своєрідним циклом під назвою «Мистецький радіокур'єр». Не один раз з'являлися статті про діяльність дитячих бібліотек міста і в журналі «Бібліотекар». Досвід роботи наших фахівців висвітлюється також на сторінках загальносистемної газети «Дитячий Бібліокрай», що виходить з січня 2009 року.

Взагалі співпраця з засобами масової інформації є дуже плідною, цікавою і корисною для наших юних читачів. Упродовж останніх років завдяки ТРК «Рудана», держтелерадіо і редакціям газет дитячі бібліотеки системи міста провели такі масштабні загальноміські заходи, як: радіотурнір ерудитів «Україна — це наша родина», конкурс дитячої творчості «Вчись бути здоровим: Дітям нашого міста про куріння, алкоголізм, наркоманію та СНІД», літературний конкурс юних дарувань «В легендах і віршах живе природа рідна», радіовікторину «Твоя тропа к Пушкіну» і конкурс малюнків «Дитяча Пушкініана», літературну мандрівку «Кривий Ріг! Для нас ти єдиний, наша гордість слава і краса!», конкурс року «Моя земля: її історія жива», присвячений 230-ти річчю Кривого Рогу. Під час їх проведення ми ще раз переконалися, які талановиті в нас діти, допомогли їм повірити у свої сили, і звичайно ж одержати нагороди. Після цих заходів у бібліотеках з'являються альбоми з малюнками, збірки художніх творів і віршів. Крім того читачі наших бібліотек беруть активну участь в багатьох всеукраїнських та обласних конкурсах, оглядах, акціях, де неодноразово стають переможцями. В обласній бібліотеці для дітей започатковано випуск альманаху «Ластів'ята», у якому друкуються твори юних митців області. Світ вже побачили його другий і третій випуски, де опубліковано твори 18-ти юних поетів і письменників нашого міста.

Історія міста тісно пов'язана з історією України, а історія дитячих бібліотек — з історією міста. Стрімко спливає час, минають роки за роками — читачі дорослішають, закінчують школу, йдуть у доросле життя. Сьогодні серед них є й бібліотекарі, військові, вчителі, інженери, бізнесмени, лікарі, і більшість з них на щастя не забувають свого «книжкового дому» та приводять сюди діточок, а то вже й онуків. Тут, як і колись, їх привітно зустрічають бібліотекарі, які разом із батьками вчать любити книгу і завжди раді бачити в бібліотеці своїх давніх та нових друзів — щирих любителів книг.

В майбутнє з оптимізмом

Методична робота — це мистецтво найефективніше допомогти бібліотекам зробити їх роботу різнобічною і кожній з них знайти своє обличчя, зайнявши відповідну нішу в житті громади міста. Поступово проходять перетворення в бібліотечній сфері нашої ЦБС, до складу якої входять центральна бібліотека і 19 бібліотек-філій. Усі вони працюють стабільно, але з появою великої кількості домашніх комп'ютерів виникла необхідність радикально змінювати роботу, щоб наш читач не втратив інтересу до книги і читання. Рішення працювати за цільовими комплексними програмами внесло пожвавлення в діяльність усіх філій, кожна з яких, вивчивши свій район, зробила крок до диференційованого підходу, зумовленого специфікою місцевих проблем. На той час жодна дитяча бібліотека не мала комп'ютера, тож виходило, що бібліотечні програми були більше культурно-дозвільними ніж навчальними і охоплювали такі напрями, як народознавство, краєзнавство, екологія, валеологія, морально-правове і морально-етичне виховання. Зважаючи на те, що зв'язки з територіальними громадами налагоджені добре ще з часу відкриття бібліотек, ця частка роботи не потребувала великих змін, але був потрібен новий творчий підхід до співпраці, консолідації місцевої інтелігенції, привернення уваги місцевого керівництва і органів самоврядування до діяльності бібліотек.

Робота над реалізацією програм дала можливість не тільки значно покращити обслуговування читачів і з появою комп'ютерної техніки, сприяти більш поширеному доступу до інформації, а й реалізувати професійний потенціал багатьом нашим фахівцям. Для ефективнішої діяльності в цьому напрямі для бібліотекарів було організовано семінари-практикуми, на яких розглядалися питання з вивчення досвіду щодо підготовки і написання програм, оформлення відповідних документів. Такі навчання дали хороші результати, але на жаль наші зусилля не принесли притоку очікуваних фінансів для реалізації масштабних заходів, та нас це не зупинило. Зваживши всі «за» і «проти» ми вирішили своїми силами, розраховуючи тільки на кошти, виділені з міського бюджету, рухатися вперед, продовжуючи розвивати цей напрям діяльності. Для цього, перш за все, потрібно було змінитися самим, змінити своє ставлення до роботи, запропонувати читачам щось нове і незвичайне. І в нас це вийшло — сьогодні кожна бібліотека має своє неповторне обличчя, кожен захід вирізняється родзинкою, що висвітлює тематику, над якою працює та чи інша бібліотека. Така робота значно активізувала співпрацю з радіо, пресою та телебаченням міста. Починаючи з 2002 року головний бібліотекар відділу мистецтва Людмила Миколаївна Зубко систематично на радіо «Рудана» в рубриці радіокур'єр веде передачі до ювілейних дат художників, співаків, письменників. При відділі мистецтва в 2011 році відкрито виставкову залу, в якій першими наші читачі побачили творчі роботи самобутньої художниці Марини Павленко. Її графіка наскільки зворушлива, що не залишила байдужими нікого. Не менш цікавими були і роботи

різьбяр по дереву Анатолія Каюна, картини з дорогоцінного, натурального каміння Вікторії Галех «Поема в камені». На розсуд відвідувачів представили свою творчість фотохудожники Володимир Єськов (Боутмен), Сергій Рижков та кримчанин Сергій Герко. Такі зустрічі для дітей вміло організовує методист зі зв'язків з громадськістю Ольга Вікторівна Гринюк разом з Людмилою Миколаївною Зубко. Саме завдяки активності та ентузіазму Ольги Гринюк, її бажанню знайомити читачів з цікавими, талановитими людьми нашого краю, цей напрям роботи приносить велику користь. І це не залишається непоміченим: всі заходи транслюються по радіо і телебаченню, про них пишуть у міських газетах. Завдяки спонсорській допомозі при проведенні таких заходів 11 бібліотек вже отримали комп'ютери з копіювальною технікою від депутата обласної ради Вадима Петровича Джуми, а ще 3 комп'ютери подарував депутат облради Юрій Миколайович Придачний. Тепер наші читачі мають змогу безкоштовно користуватися в цих бібліотеках послугами Інтернет, оплату за який забезпечує управління культури міста.

З використанням новітніх технологій урізноманітнилися і масові заходи для малечі. Сьогодні для них проводяться мульт-коллаж «Мультишка», мульт-шоу «В гостях у Мультишки», мульттайм «Мульти-пульти пригласає», «Книжка в мультик перебігла», відеоподорож «Бал квітів», «Дива природи», фольклорама «Вінок калиновий сплітаю із звичаїв рідного краю», етнокалейдоскоп «Моя хатина біля криниці, приїдь, козаче, подивиться», відеоподорож «Україну свою пізнаю», віртуальні мандрівки «Звірі», «А у нас ліси небувалої краси». Під час канікул бібліотеки запрошують своїх користувачів на перегляд мультфільмів, використовуючи для цього не тільки цікаві відеоматеріали з фонду, а й ті, що надають активні читачі.

Про те, що дітям у бібліотеках цікаво, говорить той факт, що в кожній з них діють різноманітні читачькі об'єднання, наприклад, гурток «Книга і лялька» бібліотеки-філії № 9, який тісно співпрацює з радіо. У передачі «Шкільна планета» гуртківці виступають перед читачами дошкільного віку і читачами молодшого шкільного віку, а також транслюються фрагменти лялькових вистав. У бібліотеці-філії № 2 в літературній вітальні «Літературні зірочки рідного краю» юні поети-початківці зустрічаються з поетами Криворіжжя, тут проводяться круглі столи, відбулося виїзне засідання членів літературно-мистецького об'єднання «Лотос», під час якого знані поети ділилися секретами майстерності з підлітками. Цікаво і захоплююче відбуваються заходи за програмою «Обдаровані діти — надія нації» в бібліотеці-філії № 14. Скільки талановитих діток за цей час відкрили її працівники, а які веселі і пізнавальні зустрічі з однолітками вони тут проводять. Наприклад: майстер-клас «Світ твоїх захоплень» для своїх ровесників влаштувала Настя Коваль, гри на гітарі — Таня Печена, малюнку на склі — Лещак Тарас, бісероплетіння — Аліна Рижаніна. Постійно працюють мистецький салон «Веселкова гама», аукціон творчих амбіцій, клуб читачьких зустрічей «Браво, переможці!», захист творчих проектів «Краса своїми руками». Цікаво

проходять зустрічі з творчою молоддю і в центральній бібліотеці. До своїх читачів сюди запрошують молодих талановитих поетів Максима Кабіра, Мар'яну Невиліковну, які вже заявили про свою творчість в літературі України, ведучу «Книжкової полиці» на ТРК «Рудана» Ольгу Хвостову, акторів міського театру драми та музичної комедії ім. Т. Шевченка, самобутній молодіжний театр «Баобаб», були в гостях українські письменники Марина Павленко та Іван Андрусяк.

Юним талантам у кожній бібліотеці допомагають розвивати свої здібності, активно залучають до участі у масових заходах, подають вірші юних поетів в місцеві газети, до обласної збірки поетів-початківців Дніпропетровської області «Ластів'ята», до речі, в останній четвертій збірці вміщено вірші семи читачів дитячих бібліотек міста. Допомогти підліткам формувати своє «Я», навчити правової грамоти, оволодінню морально-правовими знаннями взялися працівники бібліотеки-філії № 19, які працюють за програмою з морально-правового виховання «Запали свою зорю». У співпраці з міським центром соціальних служб для сім'ї дітей та молоді для читачів проводяться тренінги «Чи вміємо ми слухати один одного», «Наші комплекси, як їх подолати», організовуються зустрічі з працівниками правоохоронних структур.

Така насичена багатoproфільна бібліотечна робота потребує постійного підвищення кваліфікації працівників. Саме тому в місті проходить багато заходів, де можна не тільки поділитися своїми напрацюваннями, а й перейняти вдалий досвід своїх колег. Цікаво пройшов семінар-практикум «Інноваційна діяльність бібліотек для дітей», що проводився на базі кафе «Матіс», у якому відвідувачам пропонується почитати книгу, прямо на серветці залишити свої вірші чи малюнок, виставити власні художні роботи. Це незвично і надзвичайно ефективно. Саме така обстановка допомагає людині почуватися вільно і розкрити свої нові здібності. Вся робота цього семінару була направлена на втілення нетрадиційних форм і методів роботи бібліотеки, а до уваги учасників, які щедро ділилися своїми доробками та ідеями, було запропоновано досвід вітчизняних і зарубіжних колег.

Сучасну бібліотеку вже неможливо представити без реклами своїх послуг, і наш семінар «Бібліотечна реклама як засіб підвищення престижу бібліотеки» був направлений саме на те, щоб навчитися різними засобами формувати у користувачів образ бібліотеки — теплому дому, дому пізнання нового. Учасники навчання підготували і представили на розсуд колег багато зразків тематичних

буклетів, листівок, візиток, пам'яток для всіх категорій читачів. Тож придивитися до якоїсь ідеї і взяти для втілення в практику своєї роботи було що.

Незвичайним за формою проведення був семінар на колесах «Все

узнать о Криворожье путешествие поможет», основною метою якого ставилося донесення до читачів важливості вивчення і знання історії і сьогодення рідного краю. Звісно, що для отримання таких знань є багато джерел, але ми вважаємо, що свої рідні місця потрібно система-

тично вивчати самому. Ось для цього ми разом із краєзнавцем Іваном Найденом розробили спеціальний троллейбусний маршрут, під час якого він розповідав про історичні місця міста, цікаві факти, пов'язані з іменами знаменитих людей, бо марно кажуть, що краще один раз побачити, ніж сто разів почути. У правоті цього твердження переконалися бібліотекарі — учасники семінару. Дієвою ознакою того, що бібліотека функціонує стабільно, є її ефективно діючий актив і творчі читачькі об'єднання. Ознайомити бібліотекарів міста з кращим досвідом роботи читачьких об'єднань вітчизняних книгозбірень допоміг семінар-практикум «Організація дозвілля в дитячій бібліотеці. Об'єднання за інтересами». Спілкування проходило жваво і з великою користю для присутніх. Про гостре і болюче питання комплектування фондів бібліотек, про те, як краще дізнаватися про новинки книжкового ринку і доводити цю інформацію до читачів бібліотекарям, допоміг семінар-практикум «З кращими книгами в XXI столітті: сучасний погляд на дитячу книгу і бібліотеку». Перед присутніми виступив видавець «Видавничого дому» В.В. Стецюк, який ознайомив з продукцією свого підприємства і поділився творчими планами на майбутнє. Запрошена на зустріч з бібліотекарями ведуча «Книжкової полиці» ТРК «Рудана» Ольга Хвостова розповіла про форум видавців у Львові.

Ще однією з дієвих форм роботи є виїзні творчі звіти «І своє обличчя і своя справа», під час проведення яких бібліотеки звітуються про свою роботу, а бібліотекарі мають нагоду не тільки побачити своїми очима напрацювання колег, а й оцінити їх. Так розповсюджується досвід, знаходяться для втілення якісь цікаві ідеї чи то в оформленні інтер'єрів, чи то в проведенні культурно-масових заходів тощо. Потім за результатами такої творчої бурхливої діяльності проводимо конкурс «Краща бібліотека року», під час якого враховуються такі показники, як: статистичний аналіз діяльності, естетичне оформлення, трудова і виконавча дисципліна, різноманітність форм і методів роботи. Вже два роки поспіль перемога присуджується бібліотеці-філії № 5, завідувача якої Леся Василівна Усатенко — молода, завзята і творча людина. Минулого року в переможці вийшов колектив бібліотеки-філії № 14 — завідувача Ольга Трохимівна Рубанова, а гран-прі отримала бібліотека-філія № 15, де завідує Наталя Олександрівна Степура. З кожним роком важче стає оцінювати роботу бібліотек, бо всі вони такі різні, кожна має свою родзинку, працюють натхненно і дуже добре.

Справжнім рупором бібліотек нашого міста є щоквартальна газета «Дитячий бібліокрай», випуск якої ми започаткували ще в 2009 році. Сьогодні за її вихід відповідає методист Валентина Миколаївна Єлісеєнко, яка із натхненням розповідає читачам про цікаве життя нашої ЦБС. Платних послуг у дитячих бібліотеках міста немає, робимо все власними силами. Нелегко організувати в таких умовах навчання персоналу, виїзди до обласного центру на заходи з підвищення кваліфікації, але все в нас виходить, бо працюють тут закохані в свою справу, відповідальні і небайдужі люди, які прагнуть нових знань та з оптимізмом дивляться у майбутнє. І ми переконані, що з такими відданими фахівцями дитячі бібліотеки міста мають майбутнє.

«Краю мій, тобі моя любов»

Краєзнавство — це не тільки історія рідних місць. Це всебічне, глибоке вивчення місцевості, де живеш, її природи, історії, економіки, культури.

Краєзнавство завжди було невід'ємною частиною роботи дитячих бібліотек міста Кривого Рогу і сьогодні залишається одним з провідних напрямів їх діяльності, що є своєрідною характеристикою нашого часу, коли українське суспільство приділяє значну увагу вихованню патріотизму, знанню вітчизняної історії та літератури. Особливо посилилася краєзнавча робота після того, як бібліотеки перейшли на роботу за цільовими комплексними програмами. Така діяльність значно розширила діапазон творчості дитячих бібліотек Криворіжжя, частина яких працює за краєзнавчою тематикою. Наприклад, «Кривбас літературний» — бібліотека-філія № 6, «Культура рідного краю» — бібліотека-філія № 10, «Тут все священне, все твоє, бо зветься просто рідним краєм» — бібліотека-філія № 11, «Гордість країни — Кривбас» — бібліотека-філія № 16, «Краю мій, тобі моя любов» — бібліотека-філія № 17. У дитячих бібліотеках завжди робили і роблять усе, щоб прищепити своїм читачам любов до рідного краю, гордість за здобутки в різних сферах діяльності, за талановитих людей.

Працюючи у цьому напрямі, бібліотекарі налагоджують творчі зв'язки з письменниками, музикантами, художниками, істориками, краєзнавцями краю. Особливо тісна співпраця дитячих бібліотек з літературними об'єднаннями міста «Саксагань», «Асоціація криворізьких літераторів», «Лотос», клубом за інтересами «Цвіт душі». З читачами кожної з них вже зустрічалися майже всі письменники нашого міста. Особливо пощастило читачам бібліотеки-філії № 16, де проходять засідання літературно-мистецького об'єднання «Лотос» та клубу за інтересами «Цвіт душі», під час яких діти мають можливість знайомитися відразу з декількома письменниками і поетами, радитися з тими, хто їм більше до душі, і отримати від них фахову допомогу. З особливою теплотою бібліотекарі говорять про те, що бібліотечну прописку має Лідія Миколаївна Челокіна, віршами і вишиванками якої милувалися читачі всіх вікових категорій під час зустрічей з нею. Про свої вишиванки вона розповідала на чудовому заході «І стіжком і рядком з лагідною думкою», а про свою поетичну творчість — «На мамине свято приходить весна».

Дуже подобається дітям зустрічатися з Людмилою Бондар, в минулому вихователем дитячого садка, психологом, яка дуже добре володіє непростю дитячою аудиторією. Мабуть саме тому їй простенькі на перший погляд віршики для малечі так їм до душі. Із неменшим захопленням вони слухають і коротенькі, веселенькі, на самі буденні теми, віршики Якова Вакса, що легко запам'ятовуються вже після першого прочитання.

Відкриттям цього року стала кореспондент і ведуча програми «Книжкова полиця» телерадіокомпанії «Рудана» Ольга Хвостова. Читачі, які знають її як телеведучу і частенько бачать по телебаченню, тепер познайомилися з нею як з поетесою і авторкою чудових прозових творів,

один з яких надруковано в журналі «Однокласник». Саме за її ініціативи і на її запрошення до нашої бібліотеки завітав головний редактор цього журналу пан Іванюк. Читачі поспілкувалися з редактором, висловили свої побажання і внесли пропозиції. Не менш цікавими були зустрічі в бібліотеках-філіях №№ 1, 17, 19 з іншим ведучим телерадіокомпанії «Рудана» Ігорем Кононенко, його весела книжечка «Все из-за манной каши» та інші оповідання і казки, які ще не вийшли друком, підняли настрій і малечі і дорослим.

Зустрічі для наших читачів влаштовуються не тільки зі знайомими в нашому місті майстрами слова, але й з початківцями. Юні поети, твори яких увійшли до збірки творчо обдарованої молоді Дніпропетровської області «Ластів'ята», зустрічаються з однокласниками, діляться своїми поки що маленькими досягненнями на поетичній ниві. Вийшли друком уже чотири випуски цієї збірки і в кожній з них надруковані твори наших талановитих поетів-початківців. Про їхні надзвичайні здібності говорить і такий факт, що телерадіокомпанія «Рудана» разом з видавництвом «Грані Т» проводили літературний конкурс творів для дітей «Вище голови», на якому читачі центральної дитячої бібліотеки отримали другу і третю премії за добірку віршів та оповідання. Саме ці таланти і надихнули бібліотекарів на створення літературно-мистецького клубу «Надхнення». Не менш талановитих читачів мають і в бібліотеці-філії № 2, де діє клуб «Літературні зірочки рідного краю». На його засіданнях вже були відомі літератори Л. Челнакова, П. Симоненко, Ю. Ващенко, М. Стариков, а також молода письменниця Дарина Квітка. Під час таких заходів бібліотекарі пропонують дітям різноманітні конкурси, що розвивають і інші грані їхньої обдарованості. Наприклад, на пропозицію намалювати свого улюбленого літературного героя відгукнулося багато дітей, провели конкурс, на підведення підсумків якого запросили художника М. Рябоконию і директора міської виставкової зали О. Валенську. Поради знаного художника завжди дуже допомагають юним художникам-початківцям, а пані Валенська у своєму зверненні до дітей надихнула їх до навчання і розвитку своїх талантів та пообіцяла дочекатися гарних дитячих робіт, презентації яких вона обов'язково буде проводити у виставковій залі.

Із неабияким задоволенням наші читачі зустрічаються з членом Національної спілки письменників України Олексієм Стариковим і полюбують його вірші, що легко читаються і запам'ятовуються. До речі, за свою чудову

збірку «Здравствуй день» Олексій Миколайович отримав Міжнародну премію «Облака», яку вручав йому Сергій Михалков. Частим гостем бібліотеки є і давній друг поета композитор і виконавець Федір Романцев, що виконує пісні на його вірші. Така тісна співпраця є чудовою нагодою для читачів, батьків та бібліотекарів ознайомитися з творчістю талановитих людей. Саме в стінах дитячих бібліотек були проведені презентації нових книг Почесного громадянина міста, журналістки Т. Воронової «Край неповторний Криворіжжя», Г. Туренка «Мое Криворожье», Д. Кана «Місто трудової і бойової звитяги», І. Бугайової, Ірен Гор, В. Сичова «Сміх», Ф. Мамута «Степные дали» та інших майстрів пера. Більшість з них подарували свої книги кожній дитячій бібліотеці. Цікавою була в бібліотеці-філії № 5 і презентація трьох книжок з великим дослідницьким матеріалом, зібраним краєзнавцем Таїсією Старицькою.

До кожного з цих заходів наші методисти ретельно готувалися, обов'язково друкувалися буклети про життєвий і творчий шлях письменників. На допомогу бібліотекарям у такій важливій просвітницькій діяльності були проведені семінари-практикуми «Кривий Ріг — моє місто» (краєзнавство в системі бібліотечної роботи з дітьми), семінар на колесах «Все узнай о Криворожье путешествие поможет», «Бібліотечне краєзнавство: проблеми і їх вирішення». На навчання були запрошені фахівці з історико-краєзнавчого музею, науковий співробітник І.І. Бабіч, історик, археолог, науковий співробітник О.О. Мельник, викладач кафедри зоології КДПУ В.В. Коцюруба, канди-

дат географічних наук, доцент, зав. кафедрою цього ж закладу В.І. Козаков, краєзнавці, журналісти О.В. Степаненко і В.П. Бухтіяров. З музичними перлинами Криворіжжя, з історією розвитку музики ознайомили композитор Анжела Шмиголь, поет-бард Оксана Зоря. Далі був здійснений похід в Центр естетичного та духовного виховання, де відомий художник Володимир Токар вразив усіх присутніх своїми енциклопедичними знаннями в галузі мистецтва живопису.

Всі наші працівники систематично відвідують міську виставкову залу, ознайомлюючись з роботами художників, скульпторів. Незабутня зустріч відбулася до 85-річчя від дня народження О. Васякіна — «короля скульптури Криворіжжя». Його скульптури прикрашають не тільки Кривий Ріг, а й міста України та Росії. Такі заходи допомагають бібліотекарям поспілкуватися з митцями і більш цікаво донести до своїх читачів інформацію про такі неординарні особистості. Наше місто унікальне по своїй довжині, і не всі мають змогу відвідувати виставки, тому більшість зустрічей з митцями краю, які організовуються у відділі мистецтва центральної бібліотеки, експонуються і у бібліотеках-філіях. Цікаві пересувні виставки-зустрічі відбулися з В. Галех і її роботами «Поема в камені», з В. Гелевачуком і його проектом «Панорамна Україна», в'язана іграшка «Веселка» майстрині О. Євдокимової. Така робота буде проводитися і надалі, оскільки багата талантами Криворізька земля, багато цікавого проводиться в місті і дуже хочеться, щоб про своє місто наші читачі знали якомога більше.

Олена Омельченко,
бібліограф інформаційно-бібліографічного відділу
КЗК «Міська дитяча бібліотека» м. Кривий Ріг

Впроваджуємо досвід колег. Вдосконалюємо напрацьоване

У XXI столітті в розвитку потенціалу людини, її навичок, вмінь та формуванні інформаційної культури важливу роль відіграють і книга, і комп'ютер. Соціальним замовленням сучасного суспільства є виховання людини, яка навчатиметься і працюватиме в умовах постійного зростання інформаційного потоку, людини з високим інтелектуальним потенціалом. У зв'язку з цим невід'ємною частиною загальної освіти особистості стає інформаційна культура, яка набуває особливої актуальності в умовах інформатизації.

Дитячі бібліотеки, формуючи основи бібліотечно-бібліографічних знань, традиційно працюють з книгами, періодичними виданнями і ефективно використовують довідковий апарат, але накопичений досвід показав, що це лише одна з складових виховання інтелектуальної, інформаційно грамотної особистості. В сучасній дитячій бібліотеці дитина починає своє перше знайомство з інформаційною культурою, і нашим важливим завданням є не тільки створення та забезпечення широких можливостей її доступу до всесвітніх ресурсів, але й пошук нових підходів до підготовки користувачів, які б володіли спеціальною методикою багатоаспектної інформаційної діяльності. Частенько, виконуючи запити своїх читачів, ми спостерігаємо, що вони не завжди розуміють або не готові сприймати ні нові технології, ні алгоритм пошуку нетрадиційної інформації.

Розуміючи, що нинішню комплексно-цільову програму з основ бібліотечно-бібліографічних знань потрібно удосконалювати, ми активно використовуємо досвід колег дитячих бібліотек України, зокрема програму «Основи інформаційної культури юного читача», яка має за мету допомагати дітям в оволодінні знаннями, вміннями і навичками інформаційного самозабезпечення навчальної, пізнавальної діяльності, раціональними прийомами самостійного пошуку інформації різними способами. Важливо, що вона диференційована за віковими категоріями, підбором методик та планів навчання. Сьогодні тематика наших бібліотечних занять різноманітна, є уроки і для молодших і для старших дітей, наприклад: «Мандрівка книжним містом», «Книжне царство — мудреє государство», «Не бійся заглянути у словники», «Книга — мудра чарівниця, кому відкриє вона таємниці?», «Бібліовернісаж» та ін. Тому місією інформаційно-бібліографічного відділу в дитячій бібліотеці вважаємо допомогу юним користувачам в отриманні максимально різнобічної інформації, сприяння розвитку особистості, розкриттю творчого потенціалу кожної дитини та організації цікавого і змістовного дозвілля. Сьогодні потрібно прищепити маленьким читачам бажання постійно читати і зробити цей процес для них не тяжкою працею, а задоволенням, відпочинком, приємним проведенням часу. Робота всіх дитячих бібліотек ЦБС у цьому напрямі є багатоаспектною завдяки реалізації цілого ряду цільових програм, зокрема:

«Дитяча література і виховання читача», «Сім'я: сім родинних «Я», «Читання із задоволенням», «Запали свою зорю», «Обдарована дитина — надія нації», «Бібліотека — джерело талантів», «Естетичне виховання: Виховання прекрасним». За програмами валеологічно-екологічного напрямку «Земля в долонях» ефективно працює бібліотека-філія № 4, бібліотека-філія № 12 за програмою «За здоровий спосіб життя», бібліотека-філія № 9 — «Жива природа», бібліотека-філія № 15 — «Я і природа». Спеціально до цих програм нашими працівниками видано інформаційно-допоміжну продукцію: «Лікуємось!», «Будь здоров», «Здоров'я дітей — здоров'я нації»; календар «Здоровий спосіб життя»; «Наше майбутнє в наших руках»; «Екологія Кривбасу»; «Розмаїття живої природи»; «Віч на віч з природою»; «Календар екологічних дат»; «Чорна дата Чорнобиля». Активними центрами краєзнавства є бібліотеки-філії №№ 1, 16, 17, 10, 11. Важливим допоміжним фактором у роботі з цього напрямку був семінар-практикум на колесах з вивчення історії рідного міста «Все узнать о Криворожье — путешествие поможет»: красиво оформлений тролейбус з гідом — працівником краєзнавчого музею проїхав за обраним заздалегідь маршрутом, і слухачі відкрили для себе по-новому раніше багато разів бачені вулиці, проспекти, пам'ятники, архітектурні споруди. Треба зазначити, що після цього такий же семінар на колесах започаткували і шкільні бібліотеки. На нашу думку це є вдалим поєднанням традиційних форм бібліотечної роботи з інноваційними, розумінням вимог часу, що без сумніву дозволяє кожній бібліотеці бути сучасним культурно-виховним центром. Масштабна видавнича діяльність краєзнавчої тематики активно допомагає в роботі нашим філіям: «Вулиці названі іменами героїв», «Почесні громадяни Кривого Рогу», «Галерея журналу «Саксагань», «Літературна шкатулка Кривбасу» вип. 1–15, «Ми в цьому місті живемо» вип. 1–2, «Ювіляри м. Кривого Рогу на 2011–2012 роки», «Міська газета «Червоний гірник» — 85 років», «Криворізький театр ляльок», «Актори театрів» (Ірина Едрексон), «Щедра талантами земля Криворіжжя», «Рідне місто моє», «Історичні постаті», «Література рідного краю», а великим помічником у роботі є «Календар пам'ятних дат». Практично всі бібліотеки мають куточки краєзнавства, в яких представлено фонди, тематичні картотеки і досье, теки газетних вирізок. Систематично проводяться огляди літератури, дні краєзнавства та ін.

Для того, щоб кожному читачеві чи то малому або дорослому було цікаво у бібліотеці, щоб у нього з'явилося бажання знову і знову приходити сюди, ми працюємо за програмами насиченими арсеналом найрізноманітніших форм і методів роботи, які б запам'ятовувалися надовго. Кожна дитяча бібліотека міста має таких читачів, які люблять робити щось своїми руками, яких можна віднести до такої цікавої категорії як «Очумілі ручки», і наші бібліографи складають для них багато тематичних рекомендаційних списків, наприклад: «Твоя барвіста вишиванка», «З торбинки дядечка Запитайлика», «Квілінг — це чудово», а також різноманітні пам'ятки-консультації. Взагалі готується і видається багато допоміжного матеріалу: для дорослих — «Мистецтво бути батьками», «Дети учатся тому, с чем живут», «Ітернет — безпека для дітей та батьків» тощо; з еколого-валеологічної тематики —

«Правила здоров'я», «Чарівна сила похвали», «Как тренировать детскую память», «Експрес-інформації», «Небезпечна пастка» «Чорнобиль не має минулого часу», «Не ломай себе жизнь», «Збереження здоров'я дітей — наука для дорослих». За нашими спостереженнями читачі з більшим бажанням використовують продукцію з незвичайними екзотичними назвами: «Довговухі та лякливі», «Мишаче царство, казки про Мишей» і віддають перевагу цікавим, яскраво оформленим закладкам: «Твоя планета Земля»; «Классные истории»; «Девичьи грёзы». Після соціологічного опитування «Чому діти мало читають?» було складено ряд списків, візитівок про конкретних письменників, твори за шкільною програмою, своєрідні літературні календарі, дайджести: «Книга року», «Календар мистецтв», «Життя видатних дітей», «Нові імена в українській дитячій літературі», «Я вибрала долю собі сама» (до ювілею Л. Костенко), «Чародій слова (до ювілею Д. Білоуса), «Казкарі — володарі дитячих душ» та ін.

На допомогу дитячим бібліотекарям міста у такому важливому питанні, як розвиток творчих здібностей дітей, у рамках програми «Бібліотека джерело талантів» було підготовлено семінар-практикум «Как превратить скучную библиографию в сказку». Його учасниками були бібліотекарі, школярі, батьки, вчителі, а репортажі про проведення висвітлювалися на каналах телебачення та радіо. Програма була цікавою і насиченою. Розглядалися питання «Формування системи бібліотечно-бібліографічних навичок серед читачів різних вікових груп — потреба часу», «Основні напрями та завдання інформаційно-бібліографічної роботи дитячої бібліотеки. Бібліографічні ігри», «Інформаційне забезпечення контингенту користувачів, згідно картотеки інформації та цільової програми бібліотеки»; проходили відкриті заняття, консультації, майстер-клас «Бібліографічна гра доступна та дійова форма пропаганди ББЗ для усіх вікових груп читачів», літературно-костюмований вернісаж «Ї Величність Мода!» за участі дитячого театру моди, бібліографічний огляд літератури «Чарівний світ моди». Кожний розділ семінару обов'язково пов'язувався з книгою та арсеналом бібліографічної продукції. Хотілося б відмітити і такий цікавий захід, як бенефіс провідного бібліографа О.В. Омельченко «Без претензии на бис, приглашаю вас на бенефис», проведеного в літературно-мистецькій вітальні у рамках програми «Читання з задоволенням». Епіграфом до нього стали слова: «Как много хочется сказать...», і дійсно говорили багато: півтори години колеги читали різноманітні вірші про професію бібліотекаря, читачів, були філософські роздуми тощо. Вірш «Книжкина неделя» використовується бібліотекарями та читачами при проведенні Тижня дитячої книги вже декілька років.

Активізація роботи з журналами і альманахами спонукала нас до започаткування різноманітних типів видавничої діяльності: інформаційні огляди «Твори наших земляків» та «Дай лапу, друг»; альманахів «Саксагань» за книгою Г. Туренка «Мое Криворожье», за романом Г. Скрипника «Знайда», за творами письменниці Д. Олейникової, за книгою А. Липицького «Север в сердце моем», для підлітків «Український детектив» за книгою В. Терена та «Повістинка про Потворака» за книгою М. Матиус «Солodka Даруся»; огляди художніх творів «Книга, яка мене вразила». Кожний вид видання був презентований на се-

мінарі або на методнаradі, що дало позитивні результати в плані ефективності використання бібліографічної продукції відділу. Традиційно бібліографи презентують у бібліотеках—філіях юним читачам нові книги, журнали, альбоми, рубрики, інформаційні списки під час проведення Тижня дитячого читання. Щорічно видаємо універсальні списки: «Нові надходження літератури» для учнів 2–4 кл., 5–6 кл., 7–9 кл. та організаторів дитячого читання.

Згідно з координаційним планом проведення бібліотечних занять та програми «Бібліографічний всеобуч» комплексно пропагуються бібліотечно-бібліографічні матеріали для різних вікових груп. Тематику і тексти бібліоуроків беремо як з професійних журналів, так і складаємо самі. Вже багато років бібліотекарі використовують урок-бесіду «Всё узнай о Криворожье» і картотеку «Вам поможет» як методичні поради, за допомогою яких читачі ознайомлюються з книгами та періодикою краєзнавчої тематики. На основі розділів картотеки складаються різноманітні ретроспективні та інформаційно-допоміжні списки: «Вулиці названі іменами Героїв», «Земляки в вищих ешелонах влади», «Літературна юнь Кривбасу», «Криворіжці — на шляху Великої війни»; «Мир увлечення криворожцев» та ін.

Ми добре розуміємо, що читання в житті людини відіграє важливу роль, а найкраще виховувати любов до книги, пізнавати культуру читання допомагають дитячі бібліотеки, де діти вчаться думати, висловлювати свої думки, бути відповідальними, правильно вести себе в колективі і взагалі у громадянському суспільстві. Організа-

ційно-методичний та інформаційно-бібліографічний відділи центральної бібліотеки працюють над удосконаленням форм і методів роботи, доводять до дитячих бібліотек міста інструктивно-нормативні документи органів влади, що регламентують бібліотечну діяльність, координують роботу структурних підрозділів ЦБС, розробляють необхідні методично-бібліографічні матеріали, узагальнюють досвід кращих бібліотек системи, працюють над створенням електронної бази даних. Інформаційний відділ сприяє розвитку та поширенню бібліотечних інновацій, бере участь у масштабних акціях, що покращують імідж ЦБС, плідно співпрацює з місцевими ЗМІ, популяризує бібліотечно-бібліографічні знання серед користувачів і працівників ЦБС.

Тетяна Гуменна,
зав. відділом обслуговування КЗК «Міська дитяча бібліотека» м. Кривий Ріг

Бібліотека відкриває таланти

Нещодавно нашій бібліотеці виповнилося 65 років. Це довгий шлях... Бібліотека має свою історію, традиції, її стіни зберігають тепло, духовність та пам'ять про минулі події і тих людей, які віддавали свої серця і професійні знання на процвітання храму книги. Наш колектив — творчий та енергійний, і принципами його роботи є пошук, рух вперед, самовдосконалення, інновації... Ми з великим бажанням знайомимося з досвідом колег і радо ділимося своїм!

Сучасне суспільство та його майбутнє залежить від того, яким ми виховаємо наше юне покоління. Сьогодні гостро стоять питання: що нас чекає, що несе з собою наша молодь? Добре розуміємо необхідність плідно і нахненно працювати для формування інтелектуальної еліти — неординарно мислячих і творчих особистостей, що зможуть управляти своїм життям і будуть справжніми громадянами своєї держави. А навчатися цьому потрібно із самого дитинства!

Вже упродовж багатьох років наша бібліотека працює за цільовою програмою «Бібліотека — джерело талантів», метою якої є виявлення і підтримка обдарованих дітей і тих, хто прагне знайти свої здібності та створення необхідних умов для їхнього розвитку. Працюючи з творчо-

обдарованими дітьми, шукаємо нестандартні підходи до кожного, експериментуємо і фантазуємо, знаходячи цікаві та несподівані рішення. Наприклад, активно залучаємо дітей до масової роботи, роблячи їх під час проведення різноманітних заходів своїми співведучими. Їм це дуже подобається, і вони на рівні з бібліотекарем вивчають матеріал, інсценують твори, радять один одному книжки тощо. І це дає неперевершені результати — діти починають більше мислити самостійно, у них виникає бажання й на-

далі брати участь у заходах, побільше читати та створювати щось нове! Цікавим є досвід проведення різноманітних акцій за участю батьків, сестер, братів. Це по-новому творчо єднає дітей, і читачами нашої бібліотеки на довгі роки стають цілими родинами. Особливість використання нових нестандартних форм роботи полягає в тому, що їм притаманні новизна в назві, діалог бібліотекаря з читачами і читачів між собою, наявність елементів театралізації, ігрові моменти, своєрідна атрибутика, цікаві гості... Наш досвід підтверджує, що ті заходи, де читачі були активними учасниками, виявилися для них найцікаві-

шими. І ще є такий маленький, але важливий нюанс — гарному яскравому заходу обов'язково передують ретельна попередня індивідуальна робота. Тільки тоді захід буде успішним і, головне, ефективним!

У рамках програми «Бібліотека — джерело талантів» діє літературно-мистецький клуб «Натхнення», який ще хоча й юний, але стрімко набирає популярності, і його девіз «Повір — відкрий — присвяти! (Повір в себе, відкрий свій талант і присвяти його людству!)» повністю відповідає призначенню. Його відкриття вилилося в масштабний блискучий проект «Запали свою зірку!». Цей захід можна сміливо назвати калейдоскопом талантів, де діти натхненно демонстрували свої творчі здібності в жанрі поезії, виразного читання, акторської майстерності, гумору, музики, живопису тощо. Ми, бібліотекарі, пишалися своїми читачами, тому що спільно з родинами, школами приймали активну участь у вихованні та розвитку здібностей цих обдарованих дітей. На заході були присутні багато видатних творчих людей міста, яких вразили яскраві безпосередні виступи маленьких зірочок. Між дітьми і дорослими відбувся жвавий змістовний діалог, під час якого професіонали і метри своєї справи, не приховуючи теплих почуттів, від щирого серця казали кожній дитині безліч зворушливих слів та напутніх побажань.

Дуже цікавий, веселий і творчий захід був проведений з експериментальним молодіжним театром «Баобаб» — театр мініатюр «Лицедей и шуты». Діти, які мають акторські здібності, показували сценки з різних театральних жанрів: японський театр-кабуки, пантоміма, драматичний

уривок з класичного твору, гуморески. Актори в сучасному вигляді зіграли поему В. Маяковського, а потім улаштували творчий майстер-клас. На заході також були присутні керівники театральних студій та гуртків, котрі запросили дітей відвідувати заняття, а для починаючих літераторів провели літературний діалог «Візьму перо і спробую!» Оцінювали підготовлені дітьми власні твори, цікаві та кумедні репортажі, пародії на популярні телепрограми запрошені на захід відомі журналісти міста (радіо, телебачення, преса). А потім діти спілкувалися, задавали складні запитання журналістам, торкаючись гострих проблем нашого суспільства. Захід був змістовним, насиченим та щирим.

Слід зауважити, що ми працюємо в координації з керівниками літературних і театральних гуртків, музичними та художніми школами і обов'язково запрошуємо їх на наші заходи, щоб діти та їхні батьки мали змогу отримати необхідну інформацію. В цьому році плануємо провести заходи, які відповідають потребам та бажанням наших талановитих дітей. Наприклад: у березні — театральний майстер-клас «Моя мрія — сцена», в якому візьмуть участь актори ведучих місцевих театрів «Академія руху» і академічного театру ім. Т.Г. Шевченка; в травні — родинний бенефіс «Мама, тато, я — читаюча сім'я», який збере ті родини, де цінується книга, інтелект і творчі здібності; в листопаді — поетичне перехрестя «Мої стихи бунтуют против серости», гостями якого будуть молоді епатажні поети Кривбасу; в грудні — мистецький салон «Я створюю свій світ...», куди запрошуємо відомих художників міста, які проведуть майстер-клас з дітьми, що захоплюються малюванням. А наші талановиті читачі, у свою чергу, оформлять мистецький вернісаж своїх творчих робіт.

Працюючи за програмою «Бібліотека — джерело талантів», ми відчуваємо свою необхідність та потрібність дітям: чим більше віддаємо їм своїх знань, сил і душевного тепла, тим більше відчуваємо і отримуємо позитивної енергії та задоволення. І ще ми завжди пам'ятаємо про свою важливу місію бібліотекаря: на будь-якому тематичному заході книга має бути головною героїнею, бо ми її провідники.

Дитяча бібліотека та виховання читачів

Це було недавно, це було давно. Коли дитяча бібліотека № 1 розпочала свій шлях як філія дитячої бібліотеки № 6 та в кінці 1973 року нарешті отримала свій власний «дім»

— маленьке приміщення з двох кімнат. Штат працівників складав на той час два працівники, першою завідуючою була Тамара Зінов'ївна Нікітіна. У 1976 році в бібліотеку прийшла працювати Любов Іванівна Шевченко, яка згодом стала завідуючою і багато років життя присвятила вихованню читачів шкільного віку.

І ось бібліотека отримує нове приміщення — малоприспосоване, загальною площею 70 кв. м. Не хороми на теперішній час, але завдяки плідній праці та величезному бажанню її працівників творити і прищеплювати дітям любов до книги і бібліотеки, двом залам обслуговування та книгосховищу, обслуговування читачів відбувається на належному рівні. На сьогодні штат бібліотеки складається з трьох працівників, які дуже люблять свою роботу і всі свої знання та тепло душі віддають маленьким читачам.

Я, нинішня завідувача, Тетяна Володимирівна Бабаєва прийшла до бібліотеки вчорашньою школяркою, пройшла шлях від бібліотекаря до завідувачої, отримавши вищу освіту в Харківському державному інституті культури. Щороку бібліотека обслуговує близько 12600 читачів, яким видається 42000 видань. Наш фонд бібліотеки становить 22000 прим. видань, серед яких книги, брошури, періодичні видання на будь-який смак. Маємо багато тематичних тек, що містять актуальні на даний час матеріали відповідно до запитів сучасного читача, додаткову інформацію до уроку, підручника, а також для організації дитячого дозвілля. Обслуговуємо ми не тільки учнів Жовтневого ліцею, КЗОШ № 97, школи-інтернату № 4, з нашої дитячої бібліотеки також починають свій шлях в країну знань вихованці дитячих садків № 238 та 272, а особливу увагу ми приділяємо дитячому притулку № 1.

З 2008 року бібліотека працює за комплексно-цільовою програмою «Дитяча бібліотека та виховання читачів», яка розрахована на посилену увагу до учнів 1–4 класів та дошкільнят, бо найнеобхіднішими вміннями і навичками людина оволодіває в дитинстві, зокрема і читанням книги, та набуває навичок користування нею у подальшому житті. Саме тому в молодшому шкільному віці варто сформувати повноцінного і самостійного читача. Ми намагаємося знайомити читачів молодшого віку з найкращими авторами української та світової літератури. Можливо тому і програму обрали «Дитяча література і виховання читача». Розуміючи, що в цьому віці діти добре сприймають різноманітний матеріал через ігри з елементами казки, намагаємося будувати свої заходи так, щоб їм було цікаво і весело. Наприклад, дуже сподобалися дітям конкурс-змагання «В гостях у Казкарки», конкурс малюнків «Казковий вернісаж», аукціон казкових предметів, мандрівка «Чарівний світ казки».

Не менш вдало проходять заходи з циклу «В гості до Віршограду», на які ми запрошуємо криворізьких поетів, що пишуть для діток. Поетеса Людмила Миколаївна Чел-

накова зачаровує малечу своїми віршиками про червоного горобчика, або про руденьке кошеня, що прогулюється відвалами і стає червоним, як та руда, що видобувають батьки наших читачів. Людмила Миколаївна не тільки пише хороші вірші, вона й гарна вишивальниця, а ще до своїх дитячих творів виготовляє чудові картини-аплікації, тому наші читачі мають можливість не тільки чути, а й бачити її літературних героїв. Завжди радо йде на зустріч до наших читачів і відомий поет, член Національної спілки письменників України Олексій Стариков. Його книга «Здравствуй, день» з віршами для дітей завжди на «ура» сприймається нашими читачами.

Весело проходять літературні вікторини «Літературний зоопарк», «Загадки від Загадаєчки», «Чи уважний ти читач?», мандрівка по періодиці «Новинки для Петрика й Даринки», гра «Чарівне коло». Велике пожвавлення на Новорічні свята: день розваг «Зимові фантазії», «Святий Миколай іде, чемним дітям дарунки несе», «Новорічна мозаїка». На Тиждень дитячого читання разом із членами гуртка «Друзі бібліотеки» обов'язково готуємо театралізоване свято «Казки мого народу», вікторину «Герої книг на екрані», «Цікаві таємниці з книжкової скарбниці». На Шевченківські дні для старшокласників проводиться конкурс віршів «Не змовкне твій голос між нашим народом». А ще для старшокласників у співпраці з районним соціальним центром сім'ї, дітей та молоді проводяться філософські столи, тренінги «Взаєморозуміння, взаємоповага, спілкування», «ВІЛ та СНІД-дослідно про проблему», година доброти «Хто старших шанує, той сам шану відчує».

Велику роботу з краєзнавства проводимо за циклом «Багата талантами криворізька земля». На тематичні заходи завжди запрошуємо цікавих людей нашого краю, а також знайомимо з творчістю талановитих читачів нашої бібліотеки. А серед них не тільки музиканти, художники і поети, є також талановиті діти, які займаються декоративно-прикладним мистецтвом, що за останній час набрало широкого масштабу.

Колектив бібліотеки намагається йти в ногу з часом і з появою комп'ютера для користувачів нам це вдається. Цей помічник допомагає повніше та якісніше задовольнити потреби наших читачів, які тягнуться до книги, щоб пізнати багато нового і корисного для себе. Дитина мов чиста книга, і ми, дорослі, повинні серйозно замислитися, що ми напишемо в цій книзі життя.

І в майбутньому нам допоможе книга

Бібліотекар — провідник, який
допоможе книзі знайти дорогу
до читацького серця.
Ф. Яковлев

Книга, що стоїть на полиці в бібліотеці, сама по собі — мовчазна книга. Якщо ми здатні надихнути дитину взяти саме її, знайти у ній інформацію, замислитися над прочитаним, зробити щось корисне і важливе, а може тільки посміхнутися і відчувати себе на мить щасливим, тоді можна сказати впевнено — ми, бібліотекарі, свою місію виконали. І саме до цієї найвищої мети прагне у своїй роботі наша дитяча бібліотека.

Восени, на початку жовтня далекого повоєнного 1949 року в житломасиві рудника ім. К. Лібкнехта відчинила двері бібліотека для дітей гірників, будівельників промислового велетня Кривбасу. На той час вона займала лише дві невеличкі кімнати, і єдиним її працівником була Капітолїна Іванівна Козак, на плечі якої лягли турботи з комплектування фонду, а з обладнанням допомогли гірники. Відтоді і почалася активна робота з дітьми і їхніми батьками, бо закладів, де можна було б відпочити і підвищити свій інтелектуальний рівень, було не так багато. В 1961 році у бібліотеці вже трудилося троє працівників, серед яких Лідія Дмитрівна Оліва, що і сьогодні працює в центральній бібліотеці у відділі комплектування. Бібліотечний стаж у неї золотий — 50 років.

За 62 роки існування бібліотека чотири рази змінювала адресу, книжковий фонд, мінялися працівники, форми і методи роботи, але незмінним було і залишається бажання юних читачів і їхніх батьків приходити до бібліотеки. За довгі роки її діяльності тут сформувалися читацькі династії: ті дівчатка, що колись малими бігали до бібліотеки, вже приводять своїх дітей і онуків, бо хочуть щоб й вони прочитали книги, які лишилися в пам'яті ще з далекого дитинства. Ми дуже радіємо з цього і намагаємося допомогти. Навіть започаткували цікаву акцію: в день народження бібліотеки організуємо фоторепортаж зі старих і нових бібліотечних знімків, на яких онуки пізнають своїх бабусь, а бабусі знаходять своїх онуків, також оформлюємо книжкову виставку «Реліквії нашої бібліотеки», де виставляємо дитячу літературу минулих років. Завдяки цьому діти мають змогу прослідкувати історію книги, оцінити зміни в оформленні, ілюстраціях, роздивитися, як колись одягалися їхні ровесники, яким було шкільне приладдя тощо.

Для мешканців нашого мікрорайону бібліотека — це соціокультурний та інформаційний центр, де кожен знаходить для себе не тільки цікаву книгу, а друзів і заняття до душі. Вже чотири роки ми працюємо за програмою «Дитяча бібліотека — Читання — Дитина», основну її мету можна висловити словами Е. Фаге: «Читання — це мистецтво, і треба знати, як читати». Ось ми і вчимо своїх маленьких читачів опановувати усіма видами цього мистецтва. Намагаємося, вибудовуючи теплі довірливі відносини, прищеплювати їм навички спілкування з книгою, людиною і культурою в цілому, що має формувати у дитини образ дорослої людини як людини, що читає.

Не стоїть осторонь бібліотека і від значних подій, що відбуваються в нашій державі. Систематично проводимо роботу з інформування читачів про різні державні програми, наприклад, в сфері екології — книжкова виставка «Наша планета — живий світ», до десятиліття відзначення Дня писемності — виставка-подорож «Веселе місто Алфавіт». Пріоритетним напрямом вважаємо краєзнавство. Приділяємо багато уваги цій тематиці, бо знаємо точно — справжнім патріотом буде та людина, що добре знає свій рідний край і любить його. Саме після таких заходів, як літературно-музична година «Місто нашої долі» та інформ-коктейл «Саксаганські легенди» наші читачі, дізнавшись багато нового і цікавого про малу батьківщину, переповнюються гордістю за своє місто, свій край.

С і ч е н ь
2010 став для нас і наших читачів справжнім театральним сезоном. Вперше ми застосували у своїй роботі

нову форму проведення масового заходу — театр книги «Сонячна країна доброти», який присвятили 80-ти річчю Всеволода Нестайка. Діти з їх безпосередністю і гіперактивністю дуже органічно вписалися в ролі учнів «Лісової школи». Важливим було й те, що у підготовці цього дійства були активно задіяні і батьки, які шили костюми для своїх юних акторів. Серед читачів було стільки бажаних, що при розподілі ролей виникли «драматичні» ситуації, не вистачало ролей, але вихід знайшовся: було організовано групу підтримки і спектакль пройшов на «БІС». Завжди з великим успіхом проходить у нас традиційно багатий на творчі зустрічі Тиждень дитячого читання. Надовго запам'ятають діти спілкування з поетами Лідією Челнаковою, Василем Сичовим, Павлом Симоненком, бардом Юрієм Ващенком, знаним художником М.П. Рябоконем, який, до речі, був головою журі конкурсу юних художників «Мій улюблений літературний герой».

Проводячи змістовну масову роботу, ми використовуємо цікаві форми заходів, які дуже подобаються дітям. У вересні минулого року наші читачі «пересіли» зі стільців у літературний диліжанс та вирушили у далеку інтелектуальну подорож за призами. Щоб здобути жаданий приз потрібно було докласти чимало зусиль, прочитати багато книжок, виявити кмітливість, адже в дорозі трапляються різні несподіванки: то від диліжансу відстав і потрібно переконати кондуктора, що ти є пасажиром цього транспорту, то є два квитки на одне місце і потрібно аргументувати своє право першочергового проїзду, то «зайці» заважають. А інновацією року стало використання бібліоіграшок «Дерево пізнання» та «Загадки живої природи». На невеличкому деревці ми розмістили пташок, комахок, метеликів, а на лапці кожного з них — інформацію, в якій книзі можна дізнатися про цю тварину.

Особливо сидіти біля деревця і розглядати пташок, комах, квіточки полюбують читачі молодшого віку. Юні читайлики тепер приносять свої невеличкі іграшки, з яких у нас вже є набір степових мешканців і мешканців болот. Бібліоіграшки часто використовуємо при проведенні бібліотечних занять, що приносить хороші результати.

На теренах бібліотеки діють два читацьких об'єднання. Для малюків — «Реставраційна майстерня», де їх чекають на чаювання і розмову «за життя» після «важкого робочого дня», на обговорення шкільних проблем, де кожен член гуртка ділиться секретами своєї майстерності, а рученята у цих діток дуже й дуже умілі. На старшокласників чекають серйозніші справи — вони збираються у

літературній вітальні «Літературні зірочки ріднокраю», де відбуваються гарячі поетичні суперечки, зустрічі з майстрами слова, вечори при свічах, що безумовно сприяють народженню і розвитку творчих особистостей. Усі «мегахіти» наших обдарувань ми збираємо й намагаємося розмішувати в загальносистемній газеті «Дитячий бібліокрай» та міських газетах. Багато таких творів друкувалося в обласній збірці талановитої молоді Дніпропетровщини «Ластів'ята», «Весна творчості» та альманасі «Саксагань». Для авторів і бібліотекарів це завжди велика радість. Традиційними вже стали заходи на честь поетичних «винуватців», під час яких в дружній атмосфері проходить невимущена розмова, розповідається багато цікавих історій, народжуються нові ідеї, що допомагають нам краще пізнавати своїх читачів. Ми вже бачимо результати нашої праці: це і підвищення інтересу дітей до читання, хай це не в таких масштабах, як нам хотілося б, але це маленька перемога, це розвиток інтелектуальних та інформаційних умінь і навичок читачів, це підвищення мотивації до навчання, пробудження інтересу до краєзнавства, це розвиток творчого потенціалу дитини.

У творчому єднанні,
У творчому змаганні,
Плекатимемо дитину
Майбутній цвіт України!

Людмила Таранець,

зав. бібліотекою-філією № 6 КЗК «Міська дитяча бібліотека» м. Кривий Ріг

Робота за цільовою програмою «Кривбас літературний»

Бібліотека-філія № 6 для дітей — одна з найкрасивіших бібліотек міста, що знаходиться на площі Культури і міститься у величавій споруді 50-х років, має просторі зали, ліпнину та білосніжні колони, цього року святкує своє 55-ти річчя. Впродовж усіх цих років тут обслуговують дітей Жовтневого району міста, які навчаються у школах, виховуються в дитячих садочках та школах-інтернатах, розвивають свої здібності в будинку дитячої творчості «Горицвіт» і районній музичній школі.

Ми — бібліотека дитяча, і наші основні читачі — діти, а щоб зацікавити сучасну дитину, привернути її увагу до книги і читання потрібно таки шукати нові надзвичайні форми роботи. Значною допомогою у цьому для нашого стабільного колективу професіоналів стала діяльність за цільовими комплексними програмами. Коли постало питання: яку тему обрати, відповідь була одна — «Кривбас літературний». Адже і до цього бібліотека була осередком літературних зустрічей, творчих вечорів. Нас із задоволенням відвідували письменники та поети міста: Ф. Мамут, Л. Баранова, Г. Туренко, Л. Челнокова, а цільова програма давала змогу значно розширити рамки таких зустрічей та підсилити цей цікавий напрям роботи. Девізом стали слова: «Кожна дитина — це неповторна перлина», а програму склали за такими циклами: «Кривий Ріг — моє місто, це тобі моя пісня», «Джерела рідної землі», «Коли душа торкається мистецтва», «Берег мого дитинства», «Ластів'ята Криворіжжя».

Краєзнавча робота стала ефективнішою і насиченішою. На заходах, що проходять у рамках програми, діти

отримали змогу знайомитися з цікавими, творчими людьми нашого міста, і для багатьох юних читачів ці зустрічі стали своєрідним поштовхом до розвитку творчих здібностей. А проводяться такі зустрічі і презентації в цікавій оригінальній формі: в театралізовану виставу перетворилася зустріч з письменником, істориком, краєзнавцем Іваном Васильовичем Складаровим, присвячена Дню Перемоги. Діти відтворили випускний бал 1941 року, розіграли сценку на фронтовій лісовій галявині, співали пісні тих далеких і непростих часів. Іван Васильович зачитував солдатські листи з фронту, вкриті рудими плямами крові, бо це були справжні листи. До сліз всіх зворушила фінальна сцена: діти відтворили пам'ятник воїнам визволителям і зажурену матір біля нього. Презентація книг поета Василя Сичова «Где ты, доброе сердце?» та «Сміх» пройшла весело, легко, з прекрасним настроєм. Вихід у світ книги — це завжди свято: для автора, читача, бібліотекаря. Василь Сичов — відомий гуморист, який добре знав Павла Глазового і дружив з ним, і саме він, як

розповів Василь Васильович, і благословив його на творчий шлях. Поезія В. Сичова часом лірична, часом іронічна, часом щемливо-інтимна, але вона нікого не залишає байдужим, бо поет розкриває те, що болить і муляє, і не дає спокою кожному порядному українцю.

Надзвичайно цікавою була зустріч до Дня українського козацтва та до свята Покрови «Запорізька Січ на Криворіжжі», гостями якого були Олександр Степаненко та Зоя Биваліна. О. Степаненко — людина відома і популярна в Кривому Розі, член Дніпропетровського об'єднання «Січеславське козацтво запорозьке», начальник штабу Криворізької паланки і вже багато років вивчає історію Криворіжжя, зібрав надзвичайно цінні матеріали, створив домашній музей рідного краю. Діти із захопленням слухали розповідь про історію козацтва на Криворіжжі, дивилися цікаві експонати. Не менш цікавою була і розповідь З. Биваліної — краєзнавця, велотуристки, творчої людини, яка кожен рік з компанією однодумців відправляється в подорож Україною на велосипедах, відвідуючи історичні, літературні місця. Цього разу вони побували в Путивлі та Батурині. Діти засипали гостей питаннями, довго не хотіли відпускати.

Після кожної такої зустрічі, творчого вечора автори завжди дарують бібліотеці свої книжки, що суттєво поповнює краєзнавчий фонд, який зібрано в куточку «Кривий Ріг — європейське місто». Під цією загальною назвою постійно функціонують три книжкові виставки: «Хай росте, хай цвіте Придніпров'я моє», «День добрий, робітничий Кривий Ріг», «Вернісаж криворізьких талантів», і є доволі вагомими за змістом тематичні теки: «Легенди рідного краю», «Екологічний вісник Кривбасу», «Пам'ят-

ники нашого міста», «Це наша земля, нам на ній жити», «Літературне життя Криворіжжя», «Галерея портретів криворізьких літераторів» та ін. Діти — члени літературного об'єднання «Веселка», що діє в бібліотеці, де вони поглиблено вивчають краєзнавство, є не тільки активними учасниками масових заходів, а ще й допомагають в оформленні книжкових виставок, тематичних тек.

У одній статті неможливо розповісти про всю нашу роботу, перерахувати всі імена, але зробити висновок можна — ми на вірному шляху. Кривий Ріг — місто талановитих людей, а це означає, що будуть нові зустрічі, нові друзі. А дітям вкрай необхідне живе, тепле спілкування з цікавими людьми, їм потрібно тримати в руках книги і читати їх. Тож і виходить, що бібліотека як той добрий чарівник, до якого приходять, ледь навчившись читати. І наше з вами, бібліотекарів, основне завдання — докладати всі свої зусилля, уміння, винахідливість, щоб книга стала для дитини добрим другом, а бібліотека — теплою домівкою.

Наталія Хачатурова,
зав. бібліотекою-філією № 12 КЗК «Міська дитяча бібліотека» м. Кривий Ріг

Здорова молодь — здорова нація: валеологічне виховання

Бібліотека... З давніх часів вона є скарбницею людських знань. Тут в тиші читальних залів можна зустрітися з улюбленими героями книг, одержати необхідну інформацію, підготувати реферат, познайомитися з цікавими людьми.

Нашу дитячу бібліотеку № 12 було засновано 15 грудня 1969 року рішенням Дзержинської райради м. Кривого Рогу Дніпропетровської області. Розмістили її тоді на першому поверсі житлового будинку в звичайній квартирі, в залізничному селищі наймолодшого району міста — Довгинцівському. Цей район — транспортні ворота, які кожен день радо зустрічають мешканців і гостей міста. Як сказав наш відомий поет Р. Маренич:

Навесні тут квітують вишневі сади,
Від вокзалу ідуть і ідуть поїзди.
Тут розлуки і зустрічі разом сплелись,
Тут багато хто з нас народився колись.

Залізничному селищу вкрай потрібна була дитяча бібліотека, і коли її відкрили, книжковий фонд нараховував всього 5 тис. прим., але вона була завжди наповнена дитячим населенням. Юні читачі прямо зі школи мандрували до бібліотеки, тому що там завжди було цікаво, постійно проводилися свята, театралізовані міні-вистави, конкурси. Розвиток проходив стрімко, і вже через декілька

років бібліотеку відвідувало понад дві тисячі дітей і до послуг яких був фонд у 16 тис. прим. Невдовзі бібліотека отримала більше приміщення і чисельність працівників зросла до чотирьох осіб — молодих, завзятих, талановитих, закоханих у свою справу. В 1979 році бібліотека ввійшла до складу ЦБС для дітей як бібліотека-філія № 12, до системи, яка сьогодні іменується комунальним закладом культури «Міська дитяча бібліотека».

Понад двадцять років нашу бібліотеку очолювала Марія Яківна Черниш — активна, енергійна людина, чудовий спеціаліст, яка вмщала в собі найкращі якості бібліотекаря. Про неї можна сказати, що вона бібліотекар-провідник, який допомагав знайти дорогу до читацького серця, і який виховав чудових спеціалістів. З 1994 року бібліотеку ще молодим спеціалістом з вищою освітою очолила я, Наталія Василівна Хачатурова, і разом з колективом продовжую бібліотечні традиції, шукаючи нові шляхи до дитячих сердець.

У період з 1994 по 1999 роки бібліотека працювала ціленаправлено на популяризацію літератури народознавчого характеру. Основною метою такої роботи було залучення читачів до поглибленого вивчення історії України, пробудження патріотичних почуттів, вивчення народних традицій, звичаїв, виховання любові до рідного краю на кращих зразках творів українських письменників та пись-

менників-земляків. У цей час оформлялися книжкові виставки «Єдина земля — Україна», «Живий зв'язок віків», «Мій рідний край в давнину і сьогодні», проводилися комплексні заходи з популяризації української книги: свято «Україна моя барвінкова», прем'єра книги О. Воропая «Звичаї нашого народу», уроки народознавства «Лицарі козацької звитяги», «Тобі розкаже сива давнина», літературні години «Щедрий вечір, добрий вечір», «Різдвяні свята», «Пахне життя духмяним хлібом». Довгий час в бібліотеці працював гурток народознавчої тематики «Криниченька», в якому займалися учні 5-А класу ЗОШ № 94. Діти із великим задоволенням відвідували цей гурток, брали участь у багатьох масових заходах, що проводилися в бібліотеці.

2000 рік був рубіжним роком між тисячоліттями, тому роботу бібліотеки було спрямовано на майбутнє. Саме тоді ми розпочали працювати за загальнодержавними програмами «Освіта — Україна — ХХІ ст.», «Діти України. Діти Дніпропетровщини», «Юні таланти», «Від роду-до народу». Особливу увагу приділили сімейному читанню, розширювали коло батьків, які читають разом із своїми дітьми і допомагають прищеплювати їм любов до книги. Сім'я Лоевських, Васьковських, Рашевських, Орлових та інші були справжніми друзями бібліотеки, помічниками в проведенні заходів.

Починаючи з 2004 року на перший план роботи бібліотеки виходить валеологічна направленість, розпочинається підготовча робота зі створення валеологічного центру, який назвали «За здоровий спосіб життя» і відкрили у 2006 році під девізом «Здоров'я дитини — здоров'я нації». Основною метою такої цільової програми було формування комплексної системи знань з основ валеології, створення умов для формування позитивних якостей особистості, стимулювання дітей до здорового способу життя і позитивної орієнтації, ознайомлення їх з навичками охорони власного життя і здоров'я. Сьогодні цей центр здійснює свою роботу за сімома розділами: «Я — за здоровий спосіб життя», «Власне здоров'я — у власних руках», «Здоровий дух — дає здорове тіло», «Гармонія душі і тіла», «Пізнай себе», «Створи себе сам», «Закон один для всіх». У рамках проекту бібліотека співпрацює з ЗОШ №№ 88,90,94, ДНЗ № 111 оздоровчо-санаторного типу «Катруся», районним центром «Здоров'я», поліклінікою № 13 «Довгинцеве», спортивним комплексом «Ло-

взаємодіяти», «Знай свої права». Для дітей проводяться різноманітні заходи валеологічної тематики: години спілкування «Серйозна розмова-куріння», «Шкідливі звички»; години здоров'я «Наркотики: міф і реальність», «Будьмо здорові», «Здоров'я і спорт»; рольові ігри «Шкільні правила етикету», «Чарівні слова»; тренінгові навчання «Підтримка ВІЛ-позитивних дітей та їх сімей у громаді»; години спілкування «Наркотики, які забирають надії і життя», «Куріння, чи здоров'я — вибирайте самі», «Про честь і слухняність», «Відверто про тасмне».

Нещодавно в бібліотеці розпочалася робота за циклом «Казкотерапія», адже в чарівний світ казок дитина попадає в самому ранньому дитинстві, і з дитячої казки розпочинається її знайомство з світом людських взаємовідносин, світом культури, літератури. Через казку дитині можна розказати про головні поняття моралі, роз'яснити що таке «добре» і що таке «погано». В рамках казкотерапії організовано книжкову виставку «Літературна аптека», мета якої — рекомендація казок та книг з урахуванням таких дитячих проблем, як страх, жадоба, злість, сум. Для батьків розроблено рекомендаційні буклети «Виховання «по Андерсену», «Розкажи мені казку добру», «Поради від «Неболейки». Особливо сподобалося дітям заняття «Мешок со страхами», під час якого бібліотекар намагався роз'яснити причини виникнення страху, допомагав їм змінити відношення до нього, відкрити способи його здолаття. Потім діти імпровізували, наповнюючи мішок страхами, і кожен малював свій особистий. Плануємо і надалі продовжувати таку роботу в різних напрямках в рамках валеологічного центру, адже ми працюємо для того, щоб діти росли щасливими і здоровими, щоб ніколи не хворіли.

Девіз нашої діяльності — «Через книгу — до дитячих сердець», і ми завжди спрямовуємо свою роботу на задоволення запитів найменших читачів країни.

комотив», дитячим притулком «Пролісок». За той час, що працює валеологічний центр, організовувалися книжкові виставки, тематичні полиці, викладки літератури, експрес-інформації: «Здорова дитина — здорова країна», «Бережи здоров'я змолodu», «Здорова молодь — здорова нація», «Кодекс моральних цінностей», «Слухати-розуміти-

Фоторепортаж про життя Криворізької ЦБС

Для кожної дитини світ розкривається з маминих рук, з маминого слова.
А за допомогою бібліотеки дитина пізнає світ, відкривши книгу.

*А книга — це бібліотека,
Це море знань, понять науки.
Ви цей поріг переступайте,
Беріть знання ці в свої руки.*

**Зав.бібліотекою-філією № 11
О.В. Дроган**

*Тут скарб найцінніший приховано
На білих, як сніг, сторінках.
Тут все є до болю знайомим,
Навіки зігріте в серцях.
Цей світ напуває свідомість,
Запалює в душах пожеар.
Бо книга — найвища коштовність,
Навіки володар і цар.
І в храм цей безцінний, одвічний
У скруті і радощах йдуть.
Святиню цю світлу і вічну
Всі БІБЛІОТЕКОЮ звуть.
«Якщо хочеш знати своє май-
бутнє, поглянь в минуле», —
так радить народне прислів'я.
Що ж, історія свідчить: часи
змінюються, а бібліотека зали-
шається!*

**Зав. бібліотекою-філією
№ 5 Л.В. Усатенко**

«Бібліотека — це відкритий стіл ідей, за який запрошений кожний», — говорив О. Герцен, і це не випадково, тому що до дитячої бібліотеки постійно приходять діти, батьки, вчителі, вихователі, і нам, бібліотекарям, необхідно всім надати потрібну літературу згідно з їхніми запитами.

Зав. бібліотекою-філією № 9 І.О. Шевченко

Робота кожної бібліотеки, і нашої в тому числі, полягає у плідній популяризації книжкового фонду. Сьогодні в державі йде процес становлення нової системи освіти та виховання, зорієнтованої на входження у світовий освітній простір. Саме тому бібліотекарею необхідно бути обізнаним із широким спектром інноваційних технологій, ідей, напрямів, щоб виховати освіченого користувача, розумну людину.

Зав. бібліотекою-філією № 15 Н.О. Степура

Бібліотека! Вона як чудова казкова країна, де можна мріяти, здійснювати різноманітні подорожі! Це країна, де працюють закохані в книгу та дітей бібліотекарі!

Книжковий дім — бібліотека!

Це затишок думок святих,

Біблію — звали книгу греки,

Цю назву ми взяли у них.

Тут зібрані думки учених,

І кожна книга — відкриття,

Знання — для всіх людей священне,

Без нього не було б життя!

**Зав. бібліотекою-філією
№ 17 Н.Я. Деревянко**

Бібліотека — це не просто культурний заклад, це храм науки, енциклопедія знань, яке виробило людство протягом віків. Книжки зустрічають нас у ранньому дитинстві і ведуть усе життя. Вони змушують нас працювати, безупинно вдосконалюватися, щоб ми могли стати справжніми людьми.

Зав. бібліотекою-філією № 20 Т.В. Парінова

Емілія Огар,

професор кафедри видавничої справи та редагування
Української академії друкарства (Україна), член Міжнародного
товариства дослідників дитячої літератури (IRSL)

Творці книги — діти

Емілія Огар є одним із найавторитетніших в Україні дослідників дитячої книги. Погортати вже завершену «Срібну читацьку Книгу» пані Емілія мала змогу в травні 2012 року під час участі у засіданні круглого столу «Українська дитяча книга в IBYU: виклики і перспективи» у м. Жовква (Львівська обл.). Пропонуємо вашій увазі ще один погляд на «Срібну читацьку Книгу» як проект та як матеріальний об'єкт.

Традиційно дитячою літературою і дитячою книгою називають літературно-видавничі артефакти, що адресуються дітям, однак створюються дорослими. Та особливе місце у субкультурі дитинства посідають різноманітні художні акції: словесні образотворчі, театральні, музичні та інші творчо-ігрові форми поведінки, які створюються самими дітьми й реалізуються в їхньому середовищі, тобто дитячі в усіх сенсах — приналежні дітям і дітьми використовувані. У таких виявах дитячої творчості задіюються глибинні, інтимні, специфічно та особистісно забарвлені переживання, які безпосередньо виникають у духовному світі дитини щоразу при вступі її в контакт з навколишнім світом — чи зі світом природи, чи зі світом людського спілкування. З огляду на це, вельми цікавим нам видається феномен авторської (назвемо її так) дитячої книги, тобто книги, ідеологами і виконавцями якої є діти. Оскільки це явище у нас практично невивчене, і сам термін, і запроноване означення є також авторськими, тобто належить авторці цих рядків.

Дитячою авторською книгою можна вважати видання здебільшого аматорського характеру, різного матеріально-конструктивного вирішення, тексти та/чи ілюстрації, та/чи дизайн до яких готували діти. До слова, «дитячий самвидав» (ще один авторський термін) бере свій початок з добре відомих шкільних стіннівок, тобто з газетно-журнальних форм. Найчастіше авторська дитяча книга є нетиражною, здебільшого ручної роботи, розрахована на обмежене коло читачів. Зазвичай вона призначена для поширення в шкільному середовищі (соціумі, найбільш звичному для юної особи протягом найважливіших в її становленні десяти років життя), та мені відомі факти й поліграфічного втілення дитячих видавничих проектів, коли діти виступають авторами та (або) ілюстраторами справжніх тиражних книжок.

Порівняно з традиційною дитячою книгою, де між автором і читачем, як відомо, існує посутня вікова дистан-

ція, авторська дитяча книга об'єктивно є ближчою до свого потенційного читача, адже тоді між учасниками цієї своєрідної комунікації усувається різниця у психологічному, когнітивному, інтелектуальному, світоглядному сенсах. Порівняно із творчістю дорослого автора, який так чи інакше переслідує певні прагматичні цілі — від найближчих виховних до менш привабливих і відверто маніпулятивних (інколи й цинічно комерційних, як у випадку з рекламними зверненнями до дітей), творчість дитини більш екзистенційна, безпосередня за своєю природою, і тим, мабуть, цікавіша для дитини-адресата. Безперечно, лише за умови, що вона — така особлива дитяча книга — не нав'язується ззовні, а затребувана зсередини складного і одночасно вільного духовного світу дитини.

Авторська дитяча книга здатна передавати своєрідне «дитяче» бачення світу, сприйняття дитинством простору і часу, безпосередню міфологію дитячого ставлення до життя та досягнення дійсності в усіх її планах. На мій погляд, як вияв дитячої креативності така книга дає унікальну можливість спостерігати, що дитина, яка вивільнилася від диктату самовпевнених дорослих (адже вони ніби-то завжди достеменно знають, що їй потрібно), творить для себе і для своїх однолітків.

Ідею «Срібної читацької Книги» можна вважати особливим виявом дитячої «книготворчості», адже цей тяглий у часі і просторі проект демонструє результати колективної праці дітей різного віку з різних регіонів України, а також їхньої співпраці з дорослими. Впевнена, що уважне вивчення й самого матеріального об'єкта як прикладу незвичної авторської книги, й процесу її творення дітьми, й характер участі дорослих у ньому може виявити у дитячій книзі нові можливості і ресурси, комунікативний потенціал «дитячого самвидаву», означити ту роль, яку він здатен виконувати в розвитку і становленні сучасної дитячої субкультури.

Піонери проекту — творча група 1-ої сторінки письменниці, казкотерапевт Катерина Єгорушкіна, художниці Анна Говдя та Ольга Кокоско

Як цікаво самим творити Книгу!

Проект «Срібна читацька Книга» в об'єктиві відеокамери

З першої ж зустрічі «Срібна читацька Книга» стала наймедійнішим проектом бібліотеки: більше тисячі світлин, майже 20 годин відзнятого відео, 32 змонтованих та оприлюднених відеосюжети, які зібрані в мережі майже три тисячі переглядів, чотири сюжети на телебаченні, п'ять радіопрограм. А ще понад 30 репортажів на сайті бібліотеки, зо два десятки публікацій в електронних періодичних виданнях «Друг читача», «Буквоїд», Інформаційне агентство УНІАН, портали «Культура», «Укр. Літ.», «СловоUA», 3 статті у друкованій пресі та нелічана кількість — на сторінках блогів та в соціальних мережах... Окрема мова — жвава участь у книжкових виставках з майстер-класами, які охоплювали особливу аудиторію «батьки і діти». Google на запит «Срібна читацька Книга» до 25-ої сторінки видає усі відповіді 100-відсотково релевантні запиту, інформаційний шум починає з'являтися тільки з 26-ої. Ця статистика раптом виявилася несподіваною навіть для мене — медіа-менеджера проекту, яким я стала добровільно після першої ж зустрічі 13 жовтня минулого року.

Чому такий доволі традиційний і, по суті, не інноваційний проект викликав жвавий інтерес? Чому виникла потреба здійснювати його безперервний інформаційний супровід? Розуміння необхідності цього виникла тоді одразу, коли в реальному часі на очах усіх присутніх не тільки розпочалася Історія Планети Чарівних Бульбашок, а й була вписана-намальована на першу сторінку Книги. Звісно, що коли починаєш читати захоплюючу книгу — її ж обов'язково треба дочитати?! Тож Срібну Книгу потрібно було обов'язково дочитати-дописати разом з учасниками, тобто — зафільмувати неповторні і щасливі моменти спільного творення, яких упродовж створення Книги було дуже багато. Насправді набагато більше, ніж вдалося зберегти.

З точки зору людини з камерою зустрічі проекту — таке собі неоднолінійне багатопланове дійство, яке розпочинається спільним мозковим штурмом, а потім подібноється на творчі острівки у різних куточках приміщення, перетікає, ситуативно переміщується, рухається... і (нарешті!) об'єднується у фіналі... Виявилось, що трихвилинні аматорські відеорепортажі не можуть повною мірою передати атмосферу зустрічей, розкрити секрети та особливості творчості саме цієї творчої групи. Тому й якось несподівано народилася серія відеороликів під умовною назвою «секрети творчості». Вже після другої зустрічі виявилось, що репортажні та сюжетні відеоролики вирішують ще одне дуже важливе завдання: вони допомагають долучати дорослих творців до роботи в проекті. Така жива ілюстрація попередніх зустрічей позитивно впливала на згоду нових авторів до участі у цій творчій «авантюрі». А після третьої зустрічі вже виникла потреба робити «персональні» ролики, тому що кожна доросла «персона» приносила з собою цікаві знахідки, несподіванки-подарунки... Наприклад, кольорові повітряні кульки, які треба було лузати, щоб дізнатися, якими можуть бути герої нашої книги від Оксани та Віти Левиць-

ких; міліцейський свисток від письменника Олександра Есаулова, що одразу перетворив історію книги на детектив; жовто-гарячі витинанки Олени Тихонюк; котики-орігами, яких вчився робити з дітьми Василь Вірастюк. А ще — Прудкий Равлик, фантастична лялька-талісман Лесі Воронини від майстрині Олени Терехової; чарівний рукотворний «дощик», що зашелестів під диригування співачки Оксамити; народження пісні за помахом руки викладача джазового вокалу Юлії Роми...

Багатоплановість проекту вже по його завершенні примусила зробити ще шість коротких підсумкових відеороликів: про метод «Срібної читацької Книги» — тобто алгоритм зустрічі, і про кожну категорію її співавторів — дітей, письменників, художників та інших митців. Хочу додати, що не всі ідеї втілилися у відео. Так, наприклад, дуже хотілося зробити відеоролик про ангела-хранителя проекту та маленьких його учасників — бібліотекаря Наталю Зіміну, турботою якої тримався проект від початку до кінця, і яка встигала всюди: була поруч з читачами, допомагала їм творити власні історії, малюнки, робити орігами, дарувала читачам зошити з ескібрисами, складанки, розмальовки... Вона, Наталя, встигала, от тільки камера за нею — не завжди!

Жалкуємо, що на зустрічах не було професійної камери. Телебачення завітало на наш проект усього тричі — двічі до Національної бібліотеки України для дітей (початок проекту та остання зустріч), і під час львівських зустрічей, коли створювали 6-у і 7-у сторінки. Всі попередні запрошення телебачення відхилило. На їхню думку в бібліотечних сюжетах замало динаміки, видовищності: «Телеглядачу потрібна картинка...». Чого-чого, а динамізму та «картинок» на цьому проекті було хоч відбавляй! Адже ми створювали не просто книгу, а казкову історію! Саме тому перед учасниками кожної зустрічі ставилися завдання, які мали розвивати сюжет історії, а для цього потрібно було рухатися вперед не тільки самій історії, а й читачам, що її творили. Організатори проекту влаштовували уявні мандри, що відбувалися бібліотекою: кожна наступна зустріч проходила у різних її залах, а дві зустрічі взагалі у Львові! За задумом місце дії мало відповідати черговому завданню для створення наступної сторінки. Тому починали історію у відділі, з якого починається біографія читача бібліотеки; у казкові мандри відправлялися до загадкової Кімнати казок, під золотаво-синьо-вітражним дахом якої співали пісню «Золота планета» разом із Ілларією; мистецькі та музичні історії створювалися у відділі мистецтв, де малювали і писали музику до пісні; на просторах величезного читального залу під райдужною парасолькою ховалися від чарівного дощу, а у Музеї ляльки зустрічалися із ляльковим Прудким Равликом... А скільки загадкових, чарівних, випадкових «невипадковостей» відбулося за час написання нашої казкової Книги — годі й казати! Про це, мабуть, краще напише Казкарка Джінні (вона ж — письменниця Євгенія Пірог).

Тож у чому причини такого успіху та популярності, результативності і, можливо, значущості проекту для всіх його безпосередніх учасників, і для віддалених спостері-

гачів? Звідки такий резонанс? Чому, коли демонструєш результат, реакція дітей і дорослих майже однакова: від просто захвату до аргументовано-фахового захвату (книгознавці, казкотерапевти та ін.). Можливо, справа у тому, що в нашому цифровому бутті нам, заклопотаним дорослим і електронно-озброєним дітям, таки не вистачає живого спілкування? Можливо, ми всі вже нагналися у технологічні новинки, і книга — не електронна і навіть не друкована, а рукотворна — здається дивом! А ще й така, що твориться на твоїх очах справжнісінькими письменниками-художниками, з якими можна просто спілкуватися, яким, виявляється, цікаві твої думки, які цінують твою допомогу, використовують у роботі твої найнеймовірніші версії розбудови сюжету, і які не тільки почують, а ще й впишуть—замалюють на сторінці твої дитячі фан-

тазії. Так, можливо, найголовнішим було саме живе спілкування, бо увесь проект реалізовувався «наживо», сучасні інформаційні технології застосовувалися тільки у пост-продакшн.

Не так часто під час бібліотечних заходів можна чути радісний хор захоплених дитячих вигуків: «О-оо-о! Супер! Яка краса! Здорово! Дивись-дивись, усе як ми казали!», — які звучали у фіналі кожної зустрічі, коли дорослі творці демонстрували своїм маленьким співавторам закінчену чергову сторінку Книги. Не дивина, що метод, за яким створювалася «Срібна читацька Книга», пішов мандрувати дитячими бібліотеками України. І сьогодні маленькі читачі бібліотек Тернополя, Херсону, Полтави вигадують свої історії, дають їм свої назви і радіють кожній новій сторінці своєї Книги!

Лариса Лібіга,
головний методист по роботі з дітьми Херсонської ЦБС

Міркування про проект «Срібна читацька Книга»

Про проект «Срібна книга» я дізналася на сторінці в «Фейсбуці», коли вже пройшло дві зустрічі. Він настільки вразив мене та моїх колег своєю геніальністю і простотою, що, слідкуючи за його подальшою долею, ми дійшли спільного бажання спробувати втілити таку ідею в центральній дитячій бібліотеці м. Херсона.

З легкої руки нашої землячки Євгенії Пірог, яку ми вважаємо «творчою хрещеною мамою», в березні 2012 року відбулася перша зустріч учасників нашого проекту «Фантазери XXI сторіччя». Взявши за основу метод «Срібної читацької Книги», ми додали й трохи свого. В нашому проекті головними учасниками є молоді початківці — письменники, художники, музиканти та читачі міських бібліотек, учні четвертих класів навчальних закладів нашого міста. Вже з першої зустрічі ми побачили, в якому захваті були діти, коли фея Натхнення (головний бібліотекар ЦДБ з масової роботи Є. Коструб) та дві чарівних дівчини (молодої письменниці Т. Павленко та художниці А. Шульга) запропонували їм створити свою казкову історію. Такої бурхливої фантазії ми навіть і не очікували. Стільки було цікавих пропозицій, готових сюжетів та дивовижних пригод, що здавалося можна писати одразу багатотомний твір. А з яким нетерпінням вони очікували, коли буде завершено ілюстрації першої сторінки! Отже, учні 4 кл. ЗНЗ № 31 розпочали історію про загадкового інопланетянина Зіг-Зіга, що дуже сумував самотньо на своїй далекій планеті.

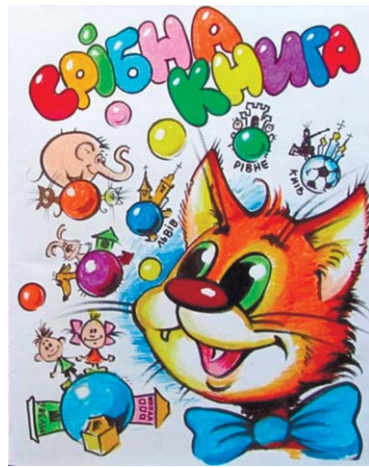
Під час другої зустрічі свою історію паралельно розпочали четвертокласники ЗНЗ № 30, які разом із студентами кафедри дизайну ХНТУ та Гномом Ділі-Доном придумали сюжет про дівчинку Марічку, яка також сумувала під час уроку в звичайній українській школі. Чи перетнуться їхні шляхи, залежить вже від малюків, які продовжать історію в нашій рукотворній книзі. Нині діти відпочивають в шкільних таборах міста, а канікули — саме та творча пора, коли збуваються всі дива. Отже, на черзі наступні зустрічі, інтрига проекту «Фантазери XXI сторіччя» триває...

Чому я і мої колеги-бібліотекарі вважаємо, що проект «Срібна читацька Книга» — це круто? По-перше, тому що він надав дітям найважливіше — реальне втілення їхніх фантазій. Кожна дитина завжди щось фантазує, мріє, прокручує в своїй уяві сотні історій, але ж то в уяві. А тут геніальна можливість не тільки щось придумати, а й побачити втілення своїх історій у малюнках, у тексті — книзі. По-друге, це можливість відчувати колектив, відчувати, як це здорово, коли всі твої друзі залучені до єдиного творчого процесу. А ще під час створення історії діти вчаться відчувати один одного, відстоювати свою думку, мотивувати вчинки героїв, а головне — спілкуватися і бачити в дорослих людях своїх однодумців, людей, які з повагою слухають та приймають їхні пропозиції. А для дітей дуже важливо — побачити в дорослих своїх друзів.

Проект надав можливість одночасно об'єднати художників і письменників, дітей та дорослих, фантазію і досвід. Дітей він познайомив з цікавими письменниками, художниками, музикантами, яких вони побачили «живцем», а бібліотекарям дав гарну можливість у невимушеній формі доносити до читача необхідну інформацію про історію та структуру книги, людей, що залучені до її створення, про необмежений книжковий світ. Цей проект має багато плюсів, але головне — це ще один із засобів реалізації творчої уяви наших маленьких читачів, їх активізації як читачів, що є одним із головних напрямів нашої з вами роботи.

Срібна Книга мандрує дитячими бібліотеками України

Ось така велика наша «Срібна Книга»!

Письменники Леся Воронина і Олександр Есаулов дають майстер-клас починаючим літераторам

Художник, музикант, фронтмен популярного гурту «От Vinta» Юрій Журавель працює над титульною сторінкою Книги

Художник-ілюстратор дитячих книг Кость Лавро працює над восьмою сторінкою Книги

Письменники Сергій Гридін та Оксана Левицька доопрацьовують дитячі фантазії

«А далі було так...». Бібліотекар відділу обслуговування дошкільників та учнів 1–4 класів Наталя Зіміна «збирає» дитячі фантазії

Гість львівських зустрічей та співавтор шостої сторінки Книги український велетень Василь Вірастюк

Співачка Іларія на фінальному святі проекту разом із юними учасниками виконує власну пісню «Золота планета»

На свій день народження «Срібна книга» отримала в подарунок від учасників свята і співачки Оксамити пісню

Історія «Срібної читацької Книги» продовжується...

«Паралельні» світи, «піраміди» успіху та... бібліотечні забавки

Паралель І — Херсон–Луганськ

7 червня у Херсонській обласній бібліотеці для дітей відбулося справжнє ноу-хау — спілкування юних лідерів у *Skype*. Цей експеримент запропонували в управлінні освіти Херсонської міської ради, і відразу ж знайшлися сміливці, які захотіли взяти участь у такому незвичайному заході. Отож, обмінювалися досвідом та секретами успіху найактивніші читачі—лідери Луганської обласної бібліотеки для дітей, Хмельницької обласної бібліотеки для дітей ім. Т.Г. Шевченка та Херсонської обласної бібліотеки для дітей і члени шкільних парламентів Херсона. Над темами для спілкування довго думати не довелося, бо про що ж ще говорити, як не про громадську активність, успіх, книги і читання, коли спілкуються такі ерудовані, креативні й розумні діти! Іноді те, що трапляється раптово, вдається дуже добре, незважаючи на ризик. Саме так вийшло і з цим заходом. Але не будемо забігати наперед.

Юні херсонці разом з двома модераторами—бібліотекарями розділилися на дві групи: перша спілкувалася у *Skype* з ровесниками—хмельничанами, а друга — з активними читачами із Луганська. Модератори розробили низку завдань, які команди виконували по черзі, а щоб ніхто не встиг засумувати, між ними проводили своєрідні «піар-хвилини», під час яких представники команд по чергово переконували друзів у тому, що «Моє місто — просто клас!» та рекламували все найкраще в Херсоні, Луганську та Хмельницькому, і звичайно кожен кликав до себе у гості, бо в усіх цих прекрасних містах є на що подивитися! У той час, поки проходила «рекламна пауза», команда віртуально моделювала образ успішної людини.

Присмню здивували херсонські лідери, які віднесли до якостей успішної людини начитаність, людяність, вміння знаходити виважені рішення в екстремальних ситуаціях, оптимізм і постійне самовдосконалення. Та чи існували такі досконалі особистості в реальному житті? На це запитання теж знайшлася відповідь. До «Великої п'ятірки» особистостей, що змінили світ, увійшли автор теорії походження видів Чарльз Дарвін, людина—геній Леонардо да Вінчі, реформатор Петро І, полководець Гай Юлій Цезар та математик, філософ Піфагор.

Але і серед присутніх лідерів було багато тих, хто сам вже встиг взяти участь у різних проектах та захотів теж, хоча б трохи, але змінити оточуючий світ. Тож піар-хвилинка на тему «Успіх року» виявилася дуже доречною. З боку Херсона лідери розповідали про акцію, головною метою якої було зробити своє місто чистішим та зеленішим (наші лідери, долучившись до цієї акції, висаджували зелені клумби), а ось активна читачка із Луганської обласної бібліотеки для дітей поділилася своїми враженнями від поїздки до Львова на конкурс «Мій рідний край» і своєї перемоги в номінації «Перлина конкурсу».

У режимі скайпу встигли навіть зробити невелике соціологічне опитування. Модератор із Херсонської обласної бібліотеки для дітей попросив підняти руки тих, хто прочитав у цьому році більше п'ятнадцяти книжок, і як же приємно було бачити, що з боку Луганська та Херсона майже усі дитячі руки зметнулися вгору! Побачивши таких книголюбів, неможливо було втриматися, щоб не запропонувати їм скласти «Кейс юного лідера». В резуль-

таті маємо таку добірку від юних знавців літератури: «Багатий тато, бідний тато» Роберта Кіосакі, «Маленький принц» Антуана де Сент-Екзюпері, «Закони Грейс» Наталії Грейс та «Думай і багатій!» Наполеона Хілла.

І якщо вже заговорили про успіх, нам видалося доречним запропонувати дітям сконструювати «Піраміду успіху». Першою її складовою учасниками «по обидва боки екрану» було визначено «здоров'я», потім — «родина», «віра в себе», «відповідальність» та «самореалізація».

Таке спілкування виявилось дійсно приємним. Після знайомства з читачами обласних дитячих бібліотек Луганська та Хмельницька залишився радісний настрій, бажання читати та досягати успіху, а ще захотілося подарувати їм щось на згадку. Та ось у чому проблема — між Херсоном і Луганськом відстань у 686 кілометрів! Але чи може це зупинити завзятих книголюбів? «Ловіть нашу думку в подарунок!» — вигукнули херсонські лідери. Хочете почути цю думку, шановні читачі? Тоді отримайте в дарунок її і ви: «Єдина справжня розкіш у житті — це розкіш людського спілкування» (Антуан де Сент-Екзюпері).

Інна Михайлова,

зав. сектором періодичних видань
Херсонської обласної бібліотеки для дітей

Паралель І — Луганськ–Херсон

З боку Луганської обласної дитячої бібліотеки в спілкуванні взяло участь 10 активних читачів. Зібралися підлітки найрізномісних інтересів, які серед своїх хобі називали і музику, і танці, і в'язання, і вишивання, і малювання, і спорт, і комп'ютерні ігри. Однак усіх їх об'єднує любов до книги, до читання, й усі вони — активні читачі нашої бібліотеки.

В ході віртуальної зустрічі підліткам хотілося показати, що вони не тільки лідери читання, а й лідери у повсякденному житті. Під час піар-хвилини «Моє місто — просто клас!» Ольга Баннова і Михайло Тесля розповіли про історію Луганська, похвалилися пам'ятками рідного міста: театрами, кращим в Україні стадіоном «Авангард» (до спорудження в Донецьку «Донбас-арени»), єдиним у світі музеєм Пеле, цирком, який відкривав сам Юрій Нікулін, музеєм Володимира Івановича Даля... Пишаємося ми і своєю футбольною командою «Зоря», яка в 1972 році стала чемпіоном СРСР. Розповіли підлітки й про те, що Луганщина — світанок України, тому що в нас у перших встає сонце. Крім цього показали відеоролик, завдяки якому діти з Херсона знайомилися з найвідомішими історичними та культурними пам'ятками нашого міста.

Маша Козинко взяла участь у віртуальному моделюванні успішної людини і назвала стільки важливих рис, що була визнана підлітками з Херсона безумовним лідером. На її думку, успішна людина шукає можливості, неуспішна — відмовки і все нові перешкоди; успішна людина діє, неуспішна — відкладає дію на потім; успішний прагне до більшого, ніж він є зараз; успішний падає і знову підніметься, неуспішний — боїться впасти, зробити помилку, а якщо падає, то вже не прагне піднятися; успішний ризикує, неуспішний — боїться ризикувати; успішний терплячий, готовий довго йти до своєї мети, не-

успішний — хоче все і відразу. Недаремно хтось із великих сказав: «Геній — це 1% везіння і 99% наполегливої праці»; успішний вірить у себе, неуспішний — вірить словам інших про себе.

У наступній піар-хвилині від ЛОДБ взяла участь Поліна Хасанова, яка розповіла про свою «зіркову годину» — поїздку до Львова на конкурс «Мій рідний край» і перемогу в номінації «Перлина конкурсу».

У блоці «Вони змінили світ» лідерам ЛОДБ хотілося розповісти дуже багато. Порадившись, вирішили назвати такі п'ять імен: Віталій Кличко — український боксер, шестиразовий чемпіон світу з кікбоксингу, Герой України; Стівен Джобс — американський інженер і підприємець, співзасновник і генеральний директор корпорації *Apple Inc.*, автор численних інноваційних технологій, батько комп'ютерів *Macintosh*, а також мобільних пристроїв *iPhone* та *iPad*; Джоан Роулінг — англійська письменниця, автор серії романів про Гаррі Поттера, перекладених понад 60-тма мовами, зокрема і українською, жінка, яка заробила мільярд доларів завдяки своїй уяві; Мати Тереза — католицька черниця, засновниця доброчинних місій, лауреат Нобелівської премії миру за 1979 рік, заступниця злидених і безпомічних; Білл Гейтс — засновник і голова ради директорів корпорації Майкрософт, який з 1996 по 2007 рік за версією журналу *Forbes* був найбагатшою людиною планети.

Однак, вирішивши, що спілкування з однолітками з іншого міста — прекрасна можливість познайомити їх зі своїми видатними земляками, луганчани підготували ще один список: Володимир Даль (Козак Луганський) — письменник, лексикограф, етнограф, автор «Тлумачного словника живої великоросійської мови»; Клімент Ворошилов — радянський військовий діяч, маршал, двічі Герой Радянського Союзу; Михайло Голубович — сучасний український актор театру та кіно, театральний діяч, народний артист України; Михайло Матусовський — популярний поет-пісняр, що написав такі відомі пісні, як «Шкільний вальс», «Підмосковні вечори», «На Безіменній висоті», «З чого починається Батьківщина?», «Летіть, голуби» тощо; Сергій Бубка — український легкоатлет (стрибки з жердиною), чемпіон Європи і світу, багаторазовий світовий рекордсмен, Олімпійський чемпіон, Герой України.

Особливо гарячі суперечки викликало питання про те, які ж книги повинна прочитати людина, щоб стати лідером. У результаті підлітки визначили таку «п'ятірку»: Карнегі Д. «Як завойовувати друзів і впливати на людей»; Железников В. «Опудало»; Тітов В. «Всім смертям на зло»; Дефо Д. «Робінзон Крузо»; Дюма А. «Граф Монте Крісто». У подарунок одноліткам з Херсона луганські лідери підготували такі афоризми: «Успіх пов'язаний з дією. Успішні люди продовжують рухатися. Вони роблять помилки, але не відступають» (Конрад Хілтон); «Щоб рухатися вперед, ви повинні вірити в себе ... мати віру в свої переконання і сміливо виконувати ці переконання» (Адлін Сінклер); «Щоб домогтися успіху, потрібні дві речі: впевненість і нецтво» (Марк Твен); «Успіх визначається тими, хто доводить, що неможливе можливо» (Джеймс Пенс).

Світлана Бучковська,

заст. директора Луганської обласної бібліотеки для дітей

Паралель II — Херсон–Хмельницький

XXI століття — безумовно століття інноваційних інформаційних технологій, без яких просто неможливо уявити успішних людей сьогодення, а тим більше сучасних успішних лідерів. Багато таких активних, креативних і талановитих читачів зібрала Херсонська обласна бібліотека для дітей в червні 2012 року в ток-шоу лідерів у режимі скайп-спілкування. Така форма роботи — це справжнє ноу-хау як для працівників бібліотеки, так і для учасників віртуальної конференції, якими виступили учні школи «Лідерів» (м. Херсон) та активні читачі, члени волонтерської групи «Книжкові Робінзони» з Хмельницького.

У скайп-мості Херсон–Хмельницький обидві групи виявилися надзвичайно ерудованими, кмітливими та підкованими у літературній сфері. Під час конференції передбачалося обговорення важливих питань, які стосувалися життєвого успіху та безпосередньо шляхів його досягнення. Діти мали змогу в першому раунді «Віртуальне моделювання» визначитися із такими поняттями, як «успіх», «успішна людина», «шлях до успіху», розкрити своє бачення та поділитися своїми думками із співрозмовниками з Хмельницького.

У літературному двобої юні лідери Херсона зібрали цікавий, а головне — дійсно вагомий кейс, в якому знайшли місце наступні книги: «Біблія», «100 великих книг» Ю.А. Абрамова, «Як стати найрозумнішим» Гаральда Хаваса, «Алхімік» Пауло Коельо, «Стратегії геніальних чоловіків» Валентина Бадрака. Надихнули юних лідерів з м. Херсон до створення такої літературної валізки відомі діячі та особистості, які зробили вагомий внесок у наше сьогодення: Чарльз Дарвін, людина-геній Леонардо да Вінчі, реформатор Петро І, полководець Гай Юлій Цезар та математик, філософ Піфагор.

Для підтримки дружньої, теплої атмосфери та з метою більш близького знайомства учасниками використовувалися піар-хвилини. У «хвилині» «Моє місто — просто клас!» херсонці описали та, сподіваємося, зачарували співрозмовників красою й величчю могутнього Дніпра, буянням численних зелених парків нашого міста, безкрайністю степів... Діти не забули згадати у своїй розповіді про багату історію та письменство краю. А також поділилися досвідом роботи в екологічному напрямі з очищення та озеленення міста під час піар-хвилини «Успіх року». Окрасою спілкування на завершення стали «власні рецепти успіху» від активістів скайп-мосту, які вони сформували у вигляді графічної піраміди. Цікавим є те, що три з п'яти складових «Піраміди успіху» херсонців та хмельничан співпали — це «сімейне благополуччя», «здоров'я» та «самореалізація», а головною запорукою успіху була визначена «цілеспрямованість».

Але незалежно від місця проживання, віку та інтересів наші учасники дійшли спільного висновку: у будь-якому разі книга відіграє велику роль у формуванні успішної особистості, а бібліотека — це те місце, де відкриваються шляхи до досягнення мети. Діти сформулювали заклик до учасників наступних скайп-конференцій: «Завжди і всюди книгу читай, бібліотека — це круто, запам'ятай!»

Наталія Борисенко,

бібліотекар відділу обслуговування читачів-учнів 5–9 класів Херсонської обласної бібліотеки для дітей

Паралель II — Хмельницький–Херсон

Літо! Для дітей — пора відпочинку, розваг і, звичайно, спілкування. А як приємно поспілкуватися з друзями і одноподумцями. Саме для цього і зібралися у Хмельницькій обласній бібліотеці для дітей ім. Т.Г. Шевченка кращі читачі, члени волонтерської команди «Книжкові Робінзони». Та найцікавішим для дітей було те, що це вперше відбувалося в режимі скайп-спілкування. Юні хмельничани з радістю погодилися на пропозицію спілкуватися зі своїми однолітками з міста Херсона. Кожен із читачів мав змогу висловити свою думку з того чи іншого питання і почути думку ровесника з іншого міста, іншого регіону України. Незважаючи на велику відстань між містами, в багатьох питаннях думки дітей співпадали.

Кращі читачі бібліотеки жваво обговорювали тему «Вони змінили світ». Кожна дитина мала власну думку щодо успішних людей сьогодення. Одні висували до великої п'ятірки спортсменів, інші — політичних діячів. Але в спорі народилася істина, і склалася п'ятірка людей, що змінили світ. Ось вона — велика п'ятірка «Вони змінили світ» очима юних хмельничан: меценат — Віктор Пінчук; засновник всесвітньої мережі *Facebook* — Марк Цукерберг; тенісистка — Марія Шарапова; лікар-кардіолог — Борис Тодуров; художниця — Євгенія Гапчинська.

Гаряча дискусія точилася і при обговоренні книг, які пропонували читачі Хмельницького до «Кейсу юного лідера». Кожен учасник команди пропонував свою улюблену книгу і вважав її саме такою, яку повинен прочитати майбутній лідер. Претендентів зайняти місце в «кейсі» виявилось чимало, але до остаточного списку потрапили: А. Квітка «Секрети успіху»; А. Чайковський «Сагайдачний»; Леся Українка «Нехай мої струни лунають»; Д. Дефо «Робінзон Крузо»; Ж. Верн «Діти капітана Гранта»; К. Нестлінгер «Обзивають мене мурахоїдом».

Наприкінці зустрічі юні хмельничани подарували своїм ровесникам «крилатий вираз». І він виявився не

один, бо скільки людей — стільки й думок: «Є тільки один спосіб гарно виконати роботу — полюбити її» (Стівен Джобс); «Книга — пастка, можливість піймати те, що ти жадаєш наздогнати, осягнути і зрозуміти» (Антуан де Сент-Екзюпері).

Скайп-спілкування закінчилося, але обговорення і розмови між «юними Робінзонами» продовжувалися в бібліотеці ще довго. Діти ділилися враженнями, продовжували дискутувати з деяких питань. А головне — ніхто з них не залишився байдужим. Сподобалося всім!

Активно обговорювали цю подію і бібліотекарі Хмельницької обласної бібліотеки для дітей ім. Т.Г. Шевченка. Надзвичайно цікаво було побачити своїх читачів у новій ролі. Одні (їх було зовсім мало) трішки розгубилися, але це — шестикласники, а старшокласники — учні 8–9 класів дійсно показали свої лідерські якості, говорили впевнено і переконливо, з почуттям гідності відстоювали свої переконання. Відчули ми і гордість юних херсонців за свій край. Отож, нехай там що кажуть, а росте у нас гарне і розумне юне покоління, яке і читає, і думає, і переконливо говорить.

Хмельницька обласна бібліотека для дітей ім. Т.Г. Шевченка вдячна херсонцям за пропозицію взяти участь у скайп-спілкуванні. Нам цікаво було працювати з активним, впевненим, самодостатнім модератором Наталією Анатоліївною. Отож, хочеться сказати: у талановитих бібліотекарів — обдаровані читачі.

Після такого спілкування ми переконані, що необхідно частіше використовувати такі форми, які піднімають імідж і престиж бібліотек у суспільстві, серед читачів, а також змушують сприймати дитячі бібліотеки як особливу інституцію.

Оксана Лучинська,

зав. відділом роботи з користувачами–учнями 5–9 класів
Хмельницької обласної бібліотеки для дітей
ім. Т.Г. Шевченка

Ольга Хохлова,
заступник директора

Донецької обласної бібліотеки для дітей ім. С. М. Кірова

Наталія Науменко,
зав. відділом методичної роботи
та бібліотечного маркетингу

Полікультурна діяльність дитячих бібліотек Донеччини

*Ми різні — в цьому наше багатство,
ми разом — в цьому наша сила!*

Донецький край став рідною землею для багатьох: сьогодні тут проживають представники 133 національностей і народностей зі 134, зареєстрованих в Україні. І багато з них, безумовно, є користувачами бібліотек. Тому для бібліотек питання полікультурності і толерантності є дуже актуальним та важливим. У дитячих бібліотеках нашого регіону працюють українці, росіяни, євреї, вірмени, татари, білоруси, греки, німці тощо. В області нараховується близько 150 громадських організацій національних меншин. Слід зазначити, що дитячі бібліотеки регіону набули протягом останніх років значного досвіду співпраці з різними етнічними спільнотами, яким ми і хочемо поділитися з вами, шановні колеги.

Виконуючи функції культурно-інформаційного центру, бібліотеки акумулюють і розповсюджують об'єктивну інформацію про міжкультурне різноманіття, виступаючи тим самим важливим ресурсом зміцнення міжнаціонального спілкування. Заходи, які тут відбуваються, сприяють взаєморозумінню і взаємозбагаченню етнокультур, підвищують настрій, виховують повагу і доброзичливе ставлення до однолітків будь-якої національності, руйнують стереотипи та упередження, формують здатність цінувати в собі та інших індивідуальність і несхожість, обумовлену в тому числі і етнічними відмінностями.

Так, фахівці Донецької МЦБС для дітей, проводячи роботу в рамках загальносистемної програми «В розмаїтті культур і народів», акцентували увагу юних користувачів на тому, що, усвідомлюючи національну самобутність, кожен має розуміти: Земля — одна для всіх. Тож люди повинні бути толерантними, дружелюбними, з повагою і розумінням ставитися до культурних надбань різних народів. Надзвичайний інтерес у читачів викликали такі заходи: тематична година цікавих повідомлень «Перлини єврейської мудрості», свята «Край, в якому ми живемо», «Донбас — рідна сторона для всіх націй», літературна година «Українські греки — сама давня діаспора», інформація «Народні єврейські свята і традиції», «Давні традиції кримських татар», прес-калейдоскоп «Донеччина моя — колиска багатьох народів», вікторина «Ми — землі однієї діти» та пізнавальна година «Крок до Європи». Творча лабораторія «Калейдоскоп фантазії» розкрила дітям кулінарні секрети національних меншин Донеччини. Всі учасники, серед яких були вірмени, білоруси, греки, росіяни та ін., приготували та принесли свої улюблені національні страви, а потім ділилися між собою рецептами і порадами щодо їх приготування. Головний висновок, який роблять всі — кожна національна культура є невід'ємною частиною культурної спадщини людства.

Фахівці Маріупольської МЦБС для дітей своєю діяльністю сприяють вихованню у читачів поваги до людей всіх національностей, які мешкають у Маріуполі, ознайомлюють з культурою, літературою, традиціями та звичаями греків, німців, азербайджанців. Щороку бібліотеки беруть участь у фестивалі національних культур Приазов'я, днях вірменської культури. З 1990 року в бібліотеці працює клуб «Еллада», мета діяльності якого — збереження та розвиток культурної самобутності грецького етносу. Особливе свято для членів цього клубу — зустрічі з поетами-земляками, бо саме поезія пробуджує почуття, вчить дітей пишатися своїми земляками, історією та культурою краю. Серед найбільш вдалих заходів у рамках клубу слід назвати літературно-історичну гру «Боги і герої Греції», майстер-клас «Мы сиртаки будем танцевать», інформаційні години «Яскраве свято грецького одягу», «Малюкам про світ античний», «Україна — Греція: минуле, сьогодні, майбутнє крізь призму фактів», книжкова виставка «Моя Еллада — Україна, і я завжди пишаюсь цим» та ін. Читачі Артемівської МЦБС були активними учасниками циклу заходів «Джерела дружби», який складався з тематичних годин «Де оселилися греки?», «Є такий народ — євреї», «Туреччина — берег далекий», «Перлини вірменської літератури», «Література греків Приазов'я», із задоволенням приходили на свято «Немає перекладу добрим звичаєм кожного народу», відвідали літературні розваги «Разом не сумно», літературно-музичні години «Дружба починається з усмішки», прослухали бесіду «Толерантність — шлях до згоди» тощо.

Читачі Харцизької МЦБС під час усного журналу «Під небом України народи живуть» дізнавалися про те, що в Донецькому краї знайшли свою батьківщину і росіяни, і білоруси, і поляки, і чехи, і греки, і євреї та й інші народи. Колектив бібліотек м. Харцизька тісно співпрацює з міським товариством греків «Еллада». Книги відомого поета-фронтовика М. Федорова, члена товариства «Еллада», займають почесне місце на книжковій виставці «Серцю любий край», їх читають і обговорюють на уроках української літератури. В планах бібліотеки створення веб-бюлетенів «Культурні традиції...» (вірменського, єврейського, грецького народів), віртуальні екскурсії країнами прашурів. Цікава інформація була представлена читачам Красноармійської МЦБС під час інформації «Релігії нашого краю», тематичного вечора «Греки Донеччини», а інформсторінка «Кулінарна мандрівка Грузією» ознайомила з грузинськими кулінарними традиціями. Не менш активно працювали в даному напрямі бібліотеки для дітей Волноваської, Новоазовської РЦБС, Слов'янської, Торезької, Добропільської, Шахтарської МЦБС, Краматорської ЦСПБ та ін. Вихованню поваги до розмаїття культур, мов, традицій, звичаїв різних народів світу

сприяли конкурс малюнків «Європа — наш спільний дім», тренінг «Толерантність — індивідуальність» в Тельманівській РЦБС. Багато нового цікавого і корисного дізнавалися читачі Горлівської МЦБС під час бліцтурніру «Європа — наш спільний дім», літературної гри «Подорож країнами Євросоюзу», свята «День Європи», бесід біля книжкової виставки-панорами «Парад країн Європи». Ці та інші заходи сприяли розширенню знань дітей про європейські країни, традиції, звичаї, національні, духовні, культурні надбання народів Європи. З метою виховання у підростаючого покоління почуття толерантності, гордості за свій народ проводилися День міжкультурного діалогу, година толерантності, під час яких діти складали асоціативний ряд до слова «Толерантність», захищали емблеми, читали вислови видатних людей про дружбу між народами. Віртуальна мандрівка «Подорож європейськими країнами» супроводжувалася читанням віршів російською, українською, німецькою та французькою мовами. Тема, що об'єднала ці вірші, — загальнолюдські цінності.

Значну роботу щодо виховання толерантного ставлення до людей різного походження та віросповідання здійснює Донецька обласна бібліотека для дітей ім. С.М. Кірова. З метою зміцнення дружби між народами, зближення національних культур і традицій, виховання підростаючого покоління на зразках естетичної та духовної спадщини етносів у 2010 році було започатковано міжнародні літературні бали. Перший з них за підтримки головного управління взаємодії з громадськістю та у справах національностей і релігій Донецької облдержадміністрації організували спільно з товариством польської культури Донбасу, культурною асоціацією «Новий Акрополь». У вітальних словах лунали побажання берегти культурні традиції рідного краю і поважати традиції народів, що населяють Донецьку область, зокрема польського. Літературно-музичну композицію представили студенти Донецького державного університету управління, що вивчають польську мову, студенти історичного факультету Варшавського університету і волонтер — вчитель польської мови Беата Гавлик. Серед гостей був присутній настоятель парафії св. Йосипа Римо-католицької церкви, Декан Донецький, отець Річард Карапуда. Всі виступаючі демонстрували колорит і багатство національної культури, використовуючи поезію, спів, хореографію, сценічну та ораторську майстерність. Так, студенти Варшавського університету Дмитро Шмідт і Вітольд Стельмаскі вразили віршами польського поета Юліана Тувіма та п'єсою про королеву Ядвигу, поставленою спільно зі студентами Донецького національного університету. Справжнім подарунком присутнім стали вальс, краков'як і полонез у виконанні танцювальних колективів міста. Під час балу відбувся «літературний аукціон» на тему історії та традицій Польщі, а також ігрова програма «Подорожуємо Польщею», яка завершилася показом художнього фільму для дітей «Авантюра про Басю». Ідею проведення Міжнародного літературного балу в 2011 році підтримав Центр французької культури «Альянс Франсез» у Донецьку. Програмою передбачалося знайомство з історією, культурою та літературою Франції, старовинні бальні розваги, літературні ігри і, безумовно, класичні бальні танці. У поточному році Міжнародний літературний бал поєднав

культури 4-х країн — України, Німеччини, Польщі та Греції. Активну участь у його підготовці та проведенні взяли національно-культурні спільноти — Донецьке товариство греків ім. Ф. Стамбулжи, Товариство польської культури «Полонія» та Донецьке обласне національно-культурне товариство німців «Відергебурт», які представили різні твори національної літератури та фольклору.

Новою формою роботи для обласної дитячої бібліотеки стала «Жива бібліотека». До цього проекту активно долучилися Донецький Національний університет, обласний центр німецької культури, училище культури, деякі приватні особи. Роль «книг» у «Живій бібліотеці» виконували компетентні люди різного етнічного походження і соціального стану, «читачами книг» були звичайні діти. В рамках зустрічі донецькі школярі мали можливість поспілкуватися з представниками Ірану, Туреччини, Пакистану, Японії, Африки, Китаю, Німеччини. Завершилася зустріч виступом фольклорного колективу «Радея». Його учасники подарували «живим книгам» та їхнім «читачам» українські народні пісні і загальний дружній танок. Ще юні читачі обласної бібліотеки для дітей отримали чудову нагоду — побували на святі арабської культури. Цей масштабний захід бібліотека підготувала спільно з Ісламським культурним центром м. Донецька, Міжобласною асоціацією громадських організацій «Аль-Раїд», громадською студентською організацією «Аль-Амаль», Духовним управлінням мусульман України «Умма», Мусульманською релігійною общиною «Дуслик». З перших вуст діти і дорослі дізнавалися про традиції, звичаї, національні свята та святині арабського світу, про релігійне і суспільне життя народів країн Сходу, здійснили відеоподорож до однієї із загадковіших східних країн — Йорданії. Прикрасою свята стали арабські народні пісні і танці у виконанні гостей, виставка декоративно-прикладного мистецтва Сходу — кераміка, художнє різьблення, карбовані написи та візерунки, зразки збройової майстерності, музичні інструменти, предмети домашнього ужитку, зразки національного одягу, різноманіття видів арабської каліграфії.

За сприяння Генерального консульства Чеської Республіки в місті Донецьку в обласній бібліотеці для дітей експонувалися виставка «Рукописные памятники чешских библиотек» та виставка дитячих малюнків «Великі чехи очима маленьких». Українські ровесники чеських хлопчиків та дівчат у свою чергу малювали портрети своїх найвидатніших земляків. До творчого змагання разом з дітьми Макіївки, Маріуполя, Харцизька, Шахтарська та інших міст і районів області активно долучилися юні читачі обласної бібліотеки для дітей. До роботи підійшли творчо і крім портретів намалювали ще й ілюстрації до народних казок і творів української літератури, які вони радили б прочитати чеським одноліткам. З ініціативи та сприяння Посольства Японії в Україні у рамках Днів культури Японії в різних містах України організовувалися майстер-класи з оригамі. На Донеччині такі майстер-класи відбулися на базі обласної бібліотеки. Усі бажаючі мали можливість опановувати це мистецтво, ознайомитися з культурою Країни сонця, що сходить, а ще власними руками скласти в техніці оригамі фігурки птахів, тварин, квітів. Кожен учасник отримав подарунок від Посольства Японії в Україні — журнал «Путешествие по Японии за

1 день». Бібліотека продовжила традицію проведення щорічних майстер-класів з оригамі, мистецтва, в якому поєднується мить і вічність, краса і гармонія. Майстер-класи супроводжуються ліричними японськими казками і легендами. Багато корисного і цікавого дізналися діти під час творчої зустрічі з японським фотохудожником Токаші Ітозава, нові роботи якого час від часу експонуються в бібліотеці. Вже двічі тут проходив обласний дитячий конкурс «Ані–Бані», започаткований з ініціативи одного з дієвих, активних об'єднань Донецчини — обласного товариства грузинів «Руставелі». Його мета — надати можливість дітям розкривати свої таланти, повернути їх до рідних коренів, про що свідчить назва, на перший погляд дивна назва, що розшифровується дуже просто: літерами «А», «Б» починається абетка багатьох мов.

Особливо хочеться зупинитися на обласному заході — літературно-музичній композиції «Душа народу — рідна мова», присвяченому Міжнародному дню рідної мови. Це свято було підготовлено і проведено спільними зусиллями бібліотеки і головного управління взаємодії з громадськістю та у справах національностей і релігій, управління у справах преси та інформації Донецької облдержадміністрації, громадських національно-культурних товариств регіону. Завдання, яке ставили перед собою організатори, було спрямоване на відображення багатоманітності та краси національних культур і мов регіону, їх унікальності й цінності, стимулювання до вивчення рідної мови та мов інших народів і національностей, залучення дітей, підлітків, молоді різних вікових категорій до інтелектуального діалогу на засадах рівності та толерантності. Концертна програма об'єднала українську, російську, білоруську, вірменську, грецьку, грузинську, німецьку, польську, татарську, азербайджанську мови та іврит. Учасники продемонстрували красу рідної мови та багатство національної культури за допомогою поезії, сценічного мистецтва, пісні, ораторської майстерності. Усі присутні послушали розповідь про історію виникнення мовного свята, що вже стало традиційним як нагадування про невід'ємне право кожного етносу на власну культурну відмінність, нерозривно поєднану з рідною мовою. У 2011 році в рамках співпраці між Курською обласною бібліотекою для дітей і юнацтва та Донецькою обласною бібліотекою для дітей ім. С.М. Кірова відбувся фестиваль–конкурс національних літератур «Книги строят мосты». Відповідно до положення проведення конкурсу читачі дитячих бібліотек Донецчини готували творчі роботи російською мовою (твори, есе, вірші та ін.), присвячені російським поетам, письменникам, окремим творам російської літератури. Журі визначило переможців, якими стали талановиті діти — юні поети й письменники Карина Радченко з м. Краматорськ, Валерія Ковальська з м. Горлівка, Богдан Орищенко з м. Добропілля, Анастасія Галочкіна та Оксана Чаплик з м. Артемівськ.

Бібліотекарі добре розуміють, що виховання толерантності необхідно розпочинати з самого дитинства, коли формується система цінностей, визначається поняття поганого й доброго. Важливість цього питання спонукає нас до розробки та проведення соціологічних досліджень з метою виявлення рівня толерантності та ролі бібліотек у її становленні. Анкетування «Ваш рівень толерантності»,

що проводилося в дитячих бібліотеках Тельманівської РЦБС, було спрямоване на з'ясування ставлення підростаючого покоління до різних народів, виявлення тенденцій, що спостерігаються в дитячому середовищі. Під час інтерв'ювання «Національність. Це важливо?» читачів дитячих бібліотек Харцизької МЦБС було виявлено, що більшість опитуваних вважає: бібліотека сприяє налагодженню дружніх стосунків між людьми різних національностей, але, на жаль, в її фондах дуже малий відсоток або зовсім відсутня література деяких національних меншин. Сьогодні завдяки підключенню бібліотек до Інтернету ця проблема поступово вирішується. Планується створення веб-бюлетенів «Культурні традиції...» (вірменського, єврейського, грецького народів), віртуальні екскурсії країнами пращурів.

Весною 2012 року обласна бібліотека для дітей ім. С.М. Кірова проводила серед користувачів дитячих бібліотек регіону соціологічне дослідження «Як жити в мирі з усіма». Всього у ньому взяли участь 137 респондентів, серед яких 111 дітей віком від 8 до 16 років і 26 — дорослих. Вивчення результатів показало, що 126 респондентів (92%) відзначили бібліотеки як об'єднуючий центр людей різних національностей, проте 8 респондентів (5,8%) відмовили їй у цій місії, а 3 (2,2%) — не змогли відповісти. Майже всі респонденти, а саме 133 опитуваних (97,8%), толерантні у ставленні до представників інших національностей. Підсумки досліджень дають бібліотекарям надію на перспективу. Для досягнення хороших результатів у даному напрямі бібліотекам потрібно: в рамках тісного співробітництва розширювати коло партнерів з числа різних національно-культурних спільнот; проводити дослідження у формі опитування, анкетування, враховуючи вікові особливості користувачів та місця компактного проживання представників різних етнічних спільнот; постійно організовувати для юних користувачів заходи, що сприятимуть розширенню їхніх знань про етнічне розмаїття світу, вихованню толерантного ставлення до представників інших народів, інших вірувань; розробляти і видавати методичні матеріали з даної тематики.

Ольга Литвин,
зав. науково-методичним відділом
Київської обласної бібліотеки для дітей

Літо з книгою

З закінченням навчального року починаються довгоочікувані літні канікули! Літній відпочинок дітей не є бездумним гаянням часу, байдикуванням, адже золотих теплих днів вистачить не тільки на річку, море, заняття спортом та рухливими іграми, його вистачить і на читання. Сьогодні бібліотеки Київської області пропонують своїм користувачам і місцевим громадам комплексно-цільовий план дій на літній сезон, презентують свої бібліотеки як території неформального спілкування, розширення і поглиблення знань, місце, де допоможуть у самовизначенні, сприятимуть самореалізації кожної особистості.

Пропонуємо саме такий досвід роботи бібліотек Київщини, які останні роки приділяють значну увагу читанню дітей під час літніх канікул і організації їх змістовного дозвілля. Працівники бібліотек добре розуміють, що найголовнішим у роботі є активне залучення дітей до читання з раннього дитинства, коли саме формується потреба у читанні і виховується любов до книги, і що саме ця категорія — не лише потенційні користувачі бібліотек, а й майбутні країни. Книги, прочитані в дитинстві, запам'ятовуються на все життя, впливають на подальший розвиток і світосприйняття, формують певні норми поведінки. Наші заходи, що проводяться під час літніх канікул, мають декілька типових пріоритетних напрямів: читання на допомогу шкільній програмі, екологічному, морально-естетичному вихованню, сприяння розвитку творчих і розумових здібностей дітей, популяризація краєзнавчих знань. Поєднання традиційних форм бібліотечної роботи з інноваційними у реалізації завдань бібліотеки і розуміння вимог часу без сумніву дозволяє бібліотеці бути сьогодні справжнім центром інформації, місцем проведення дітьми та підлітками успішного і змістовного дозвілля, задоволення їхніх освітніх і духовних потреб, місцем акумулювання нових ідей, що віддзеркалюють прогресивні процеси, які відбуваються в суспільстві.

Заслугує на увагу цікавий досвід роботи Таращанської районної бібліотеки для дітей. Її працівниками було розроблено програму, за якою діти зустрічалися з книгою впродовж літніх канікул. Усі бажаючі запрошувалися на літературно-розважальну «галявину» «Вернісаж літературних фантазій», перша зустріч на якій відбулася 16 червня 2010 року і вже стала традиційною. Щоб краще знати уподобання і побажання своїх читачів, ми пропонуємо їм відповісти на запитання анкети «Книга і дозвілля влітку»: чи задовольняє рівень забезпеченості літературою бібліотеки; чиї поради стосовно читання приносять користь — вчителів, бібліотекаря, батьків чи друзів; чим би хотів займатися у свій вільний час; пропозиції та побажання для бібліотеки. Відповіді завжди надзвичайно цікаві, наприклад, Владиславу Кобко задовольняє існуючий книжковий репертуар бібліотеки, Анічка Кустовська із захопленням написала: «Бібліотеко, ти зробила мене щасливою і розумною», а Настуся Гудемчук пожелала нам багато хороших читачів. Ми вдячні дітям за такі відгуки і

запрошуємо тепер усіх на відвідини нашої «Галявини» щосередини о 10.00. Тож у сяйві сонця, свіжої зелені трав, яскравій і духмяній строкатості квітів літніх канікул хай знайдеться місце для цікавої, прочитаної дитиною книги. Традиційною для наших читачів стала і літня подорож в «Країну Барвистих квітів». Давним-давно, коли земля мала тільки сіре та зелене вбрання, веселка піднялася близько до Сонця і почала танути. Її кольорові краплі пролилися вниз — так з'явилися на Землі квіти, кущі. І скільки змішалось барвистих відтінків веселки, стільки втілилося їх у забарвленні рослин. Ось так з'явилися на нашій землі квіткові рослини. Тож з веселим захопленням і цікавістю, відкриваючи завісу таємничості, мандрують читачі бібліотеки «Країною Барвистих квітів». Ця подорож явилася новою зустріччю на «галявині!». Всі мешканці цієї країни — гарні, добрі квіти, ролі яких майстерно виконують діти. Всі учасники свята та гості беруть активну участь у заходах, швидко і влучно відповідають на квіткові загадки, кросворди та вікторини «Квіти у казках», грають у літературні ігри «Квіти у дитячих іграх», «Як зберегти природу?», «Квітова антена», «Квітковий годинник». На завершення діти заповнили чарівний кошик чудовими квітами, за таких умов: перш ніж покласти квіточку в кошик, кожен має розповісти про те, що найбільше запам'ятав зі свята, що нового дізнався про квіти. Також читачі отримали домашнє завдання: вигадати свою історію про квітку, що найбільше сподобалася.

«Брати наші менші» — таку назву має нове, спільне із Таращанським телебаченням ток-шоу, яке виявилось надзвичайно цікавим і пізнавальним, адже діти дізнавалися багато нового про тварин та розповідали про своїх домашніх чотирилапих друзів. Веселою і змістовною була й тематична фотовиставка. Разом із ведучою зустрічі Н.І. Хайленко діти зазирнули до «Чарівної торбинки» із загадками, стали учасниками вікторини «Котяче рандеву», гри-медитації «Тварини — барометри» і бліц-турніру з питаннями про тварин, також ознайомилися з книжками про домашніх улюбленців, переглянули відеослайди, з великим задоволенням подивилися лялькову виставу «Півничок та Киця Біленька». Хочеться вірити, що після таких заходів вони ще більше стануть любити своїх домашніх вихованців, а ті в кого їх немає, обов'язково заведуть! На свято Івана Купала «Ой пустила віночок на биструю воду...» влаштували дітям театралізоване дійство з вибирання купальського дерева, конкурсу на кращий віночок біля купальського вогнища. Бібліотекарі Р.А. Поліщук, Н.І. Хайленко та методист Л.В. Кулик провели з ними різноманітні розваги, конкурси, вікторини, ігри, а Влада Кобко, Катя Радкевич, Чернігова Даша, Леся та Марина Мовчан декламували вірші. Але найцікавішим було перестрибування через купальський вогонь, пускання віночків на воду та купання купальського дерева. Розходячись по домівках, дітки понесли з собою квіти, гілочки і прикраси з дерева, а ведучі, ще раз привітавши зі святом, побажали усім, щоб купальська ніч принесла оновлення, очищення від хвороб, дала заряд бадьорості, нові сили для

праці дорослим, дітям — для навчання, а закоханим — любов та злагоду.

У черговій зустрічі на «галявині» «Веселимося, граємо, літечко вітаємо» ми відобразили декілька днів з повсякденного життя дітей під час літніх канікул. А саме: день перший «Дружба починається з посмішки» — діти розбиралися із такими поняттями, як друг, товариш, товаришування, вчилися знаходити спільну мову під час ігор і роботи, виховували в собі доброзичливість, розкривали переваги добра над злом, співали пісні про дружбу; день другий — «День сміху» — діти вчилися бути оптимістами: розуміти природу сміху, помічати навколо себе смішне та безглузде і радіти цьому, а також розвивали творчі здібності, фантазію, почуття гумору, вміння посміхатися над собою. Весело пройшов і конкурс частівок, приспівок, веселих віршів, анекдотів, гуморесок, а також дискотека-сміхотека; день третій — «День здоров'я і спорту» виявився для дітей найцікавішим і найрухливішим: спочатку їх розділили на дві команди — «Мир» і «Дружба», провели бліц-турнір, спортивну вікторину, конкурс загадок «Згадай, відгадай, що корисне для здоров'я», а далі пішли спортивні змагання: «Сильні, сміливі, спритні», «Містер сила», «Влучне око», «Перестрибни канаву», «Кенгуру», «Фігурне катання», «Футбол». В усіх цих змаганнях перемогла дружба. Бібліотекар Н.І. Хайленко і методист Л.В. Кулик розповіли про те, як потрібно берегти та зміцнювати здоров'я, що є найбільшим багатством людини, та про любов до спорту. А на завершення діти назбирали лікарських рослини і не тільки — вони, ще й розповіли про кожен з них. З неохотою розходилися з «галявини», але нова зустріч була вже наступної середи і називалася вона «Без води нема життя». Так, ми всі добре знаємо, що чиста вода — це і розкіш і насолода, без неї життя на землі неможливе: в'яне квітка, страждає звір, замовкає пташка, помирає людина. Все на землі потребує води, вона напуває землю і кожна її краплинка є дорогоцінним скарбом природи. Тож бережімо воду і дбаймо про її чистоту!

Чудовим віршем про воду розпочали «галявину» її незмінні ведучі, а потім усі разом ми говорили про цей чарівний дар природи, відгадували загадки, вирішували кросворди, проводили вікторини. Пригадали діти й казки «Іван-царевич і сірий вовк», «Ох», «Цар Поганич», «Сестриця Оленка і братець Іванко», «Фініст-Ясний сокіл», «Коник-горбоконик» у яких говориться про «живу» воду, А Катруся Радкевич прочитала про воду вірш Л. Забашти. Цікаво пройшли рухливі ігри: «Переливання води з посудини в посудину», «Гуси-лебеді», «Птахи у клітці», «Мишлиці та качки». Із захопленням йшли діти до кринички «Катруся», де кожен набрав води додому. А під час розставання знов домовилися про зустріч, яка буде присвячена хлібу — «Хліб — усьому голова». Ця «галявина» була незвичайною, тому що діти готувалися до неї не за шкільними підручниками, а за книжками, що є у бібліотеці. Умовно тему було поділено на чотири розділи: звідки походить хліб; хліб у звичаях і традиціях нашого народу; прислів'я, приказки, прикмети, загадки про хліб; хліб у творах письменників. У ході зустрічі діти дізналися не тільки про те, що сім тисяч років тому люди вже пекли в попелі коржі з ледь-ледь змеленого, а точніше розтовченого в ступі зерна, а й про багаті традиції українського на-

роду і про те, що у народі хліб, мов матір поважають, та за всіх часів у всіх народів було найбільшою святістю, коли лежав хліб на столі. На щастя ця шана з плином часу не зникає, хліб у народі завжди берегли, цінували, ставилися як до святині.

Активно використовуємо у роботі з читачами й інформаційно-пізнавальні форми проведення заходів, організуємо тематичні цикли зустрічей, які розвивають світогляд дитини, піднімаємо питання охорони навколишнього середовища, здорового способу життя, любові до рідного краю. Наприклад, День періодики «Презентуємо нові періодичні видання» перетворився на справжнісіньке свято дитячих газет та журналів. Читачі-діти ознайомилися з новими «Барвінком» та «Малятком», «Пізнайком» та «Вгайгот», «Яблунькою» та «Юним натуралістом», «Юним моделістом конструктором» та іншими виданнями. Особливий інтерес викликали «Чарівна принцеса» і «Веселые идейки», що захопили дітей своїм різнобарв'ям. Так, новий журнал «Чарівна принцеса» подарував дітям незабутню мандрівку разом з Белль. Вони із задоволенням розфарбовували вбрання Аврори та допомагали здійснити всі її мрії, грали разом з нею у цікаву гру та отримали чудовий постер. А журнал «Веселые идейки» не переставав дивувати і дарувати дітям нові ідеї. Також читачі отримали домашнє завдання — виготовити одну із саморобок з нового журналу. Зібрала багато дітей на літній ігровій «галявині» і конкурсно-розважальна програма «На повітряній кулі», девізом якої стали рядки: «Привіт веселим і завзятим, Хто любить в конкурси пограти, Себе хто може показати, І будь-куди помандрувати!». У ході цієї програми проводилися конкурси: «Неслухняні кульки», «Пісенний аукціон», «Літаюча кулька», «Жонглери», «Дружні обійми». Особливо всім сподобався конкурс «Намалюй друга», де кожний з присутніх на надувній кульці намалював свого друга і мав прекрасну нагоду вручити цей «витвір мистецтва» своєму найкращому товаришу. Між конкурсами виступали вихованці гуртків сценічного мистецтва.

Таращанська бібліотека для дітей щоліта опікується своїми читачами і забезпечує їм змістовне, цікаве, пізнавальне дозвілля з книгою та розвагами. Щосереди для дітей різних вікових категорій проводяться: гра-змагання «Бібліотечний розумник»; інтелектуальна гра «Подорож — змагання у цікавий світ читання»; книжковий калейдоскоп «Що читали наші мами, що читали наші тата»; поетичні гойдалки «Я прийду до тебе з квітами»; творча виставка-конкурс «Дива рукотворні»; бібліодайджест «Хліб — найбільший скарб на землі»; народознавчі стежини «Ясне-красне Купайло», «Медовий спас прийшов до нас»; літній Веселковий бал «Карнавал костюмів». Так, карнавали сьогодні в моді. Невипадково тисячі туристів у відповідні дні їдуть до Венеції, Ріо-де-Жанейро, Канн, Кельну... Але, щоб побувати на карнавалі і відчутися частинкою веселого свята, зовсім не обов'язково відправлятися так далеко. Все частіше у вигляді карнавалу відбуваються дитячі ранки, особливо новорічні, сімейні свята, корпоративні вечірки. Дорослі і діти обожають чепуритися та переодягатися. Це дозволяє подати себе в іншому амплуа незвичайними казковими героями і трішки помріяти. Діти міста Тараща віком від 3 до 13 років мали змогу взяти участь у «Літньому карнавалі», що супроводжувався мас-

карадом, іграми та розвагами. Його ведучі Ірина Шарафуліна та Сергій Штика повідали, що ідею карнавалу подарували світові італійці, в першу чергу — венеціанці. Дізналися присутні й про легенду виникнення карнавалу. Зокрема про те, що у карнавальних процесіях брали участь десятки тисяч людей різного віку і соціального стану, але об'єднані одним — вони усі були в карнавальних костюмах і масках. Учасники «Літнього карнавалу» представляли свій костюм чи карнавальну атрибутику і, відповідно до тематики, робили її «захист». Це були пісні, танці, вірші, легенди. Між захистом діти міста разом з професором Льобіком та клоуном Нікі гралися, танцювали, виконували фізичні розминки, відповідали на запитання вікторини «Літературний світогляд» та «Як звати літературного героя», які підготувала працівник бібліотеки для дітей Р.А. Полішук.

Цікавий досвід «бібліотечного» забезпечення літніх канікул є в усіх районах Київської області. Всі вони забезпечують влітку змістовне дозвілля своїм читачам—дітям. Але декілька слів хочеться сказати окремо про роботу в даному напрямі у Білоцерківському районі. Щорічний конкурс «Кращий читач літа» відбувається в кожній сільській бібліотеці—філії з 1 червня по 31 серпня і є справжнім змаганням між читачами—дітьми, де завжди особливо активні — наймолодші. Проводиться для дітей тут і багато інших різноманітних заходів, зокрема: години спілкування, конкурс дитячої творчості «Диво дитячих рук», вікторина «Україно, я твоя краплинка», конкурси малюнків на асфальті тощо. Працівники бібліотек району в своїй роботі використовують ігрові форми, активно залучаючи до участі в них дітей—читачів. Наприклад, літературні марафони, бліц-турніри вікторини, під час яких у дітей розвивається фантазія, проявляються літературні здібності, виховується культура спілкування. Такі літні читання направлені на те, щоб дитина отримувала задоволення від читання. Не забувають працівники Білоцерківської центральної районної бібліотеки і літні табори відпочинку для дітей. У мальовничому куточку села Трушки табір «Дружба» збирає дітей віком від 8 до 15 років. Т.В. Шишка і Г.М. Моцна пропонують насичену програму, проводячи для них «Подорож Країною Добра», годину творчості «Ми — актори!», яка проходила за шістьма номінаціями. «Художники» малювали кубохвостіуса, шваброшерстика, довгомоніуса, кривопузіуса, дивлячись на яких просто неможливо було стримати сміх. «Письменники» зачитували розповіді про собаку, що жив у холодильнику; шуку, що грала на гітарі; ворону, яка любила кататися на велосипеді; хруща, який боявся висоти, за що були нагороджені бурхливими оплесками. «Танцюристи» під стрімкий музичний супровід виконали танці з парасолькою, парео, швабрами, стільцем, які нікого не залишили байдужим. «Модельєри» одягли своїх моделей в оригінальне вбрання з газет і скотчу, а моделі також під оплески присутніх дефілювали по залу. «Актори» мімікою та жестами показали різні пантоміми та образи.

Провели з дітьми і пізнавальну вікторину, до якої увійшли конкурси: «Відгадування загадок», «З якого оповідання слова», «Відгадай літературного героя», «Закресли зайве слово»; гумористичну вікторину за народними та літературними казками. Переможці оголо-

шуються на шкільних лінійках у День знань, що додає позитиву нагородженим, а всім іншим — гарний приклад для наслідування. Вдало відбувається конкурс «Кращий читач літа» у бібліотеках сіл Мала Вільшанка, Трушки, Піщана, Потіївка, Пилипча, Матюші, Олійникова Слобода, Яблунівка. З року в рік центральна бібліотека для дітей м. Біла Церква планує роботу так, щоб максимально зацікавити і залучити дітей, які відпочивають у шкільних літніх таборах. Їх запрошують на змістовні гостини в містечко ввічливості «Зігрієм душу теплим словом», народознавчу годину «Хати, двори прикрашаєм, зелені свята відзначаєм», виставку—практикум «У вільну хвилину ліпимо з пластиліну», зустріч з палітурником бібліотеки та майстер-клас «Щоб книга довше жила». Двері цієї бібліотеки завжди гостинно відчинені для усіх відвідувачів. Раді приймають працівники і фахівці та узинських школярів, що відпочивали у літніх таборах своїх міст.

Особлива увага приділяється залученню до читання у літній період і в Обухівській районній бібліотеці для дітей. Починаючи з 2011 року тут реалізовується програма літніх читань «Обухівщина — 2011, літо з книгою», яка передбачає читання впродовж літніх канікул літератури позашкільної програми і дозвіллевої. За її підсумками було проведено історико-літературну вікторину «Україна: від давнини до сьогодення», присвячену річниці Незалежності України, а також виставку дитячої творчості «Зліт фантазії і щира любов — тобі Україно», яка привернула увагу до цікавих робіт дітей міста та їхнього керівника — вчителя образотворчого мистецтва Н.М. Пацюрини. Нагородження переможців відбулося 1 вересня на святі Знань. Активно під час літніх канікул працівники бібліотеки ознайомлюють дітей з новинками літератури і періодичних видань та проводять для них театралізовані і літературно-розважальні конкурси, вікторини, різноманітні імпровізовані мандрівки, екскурсії до книжкового Всесвіту, що користуються неабиякою популярністю серед читачів—дітей. Дуже полюбили діти читати книжки з серії «Мільйон пригод», «Казкові повісті», «Світ фантазії», «Твори за шкільною програмою».

Книга в руках дитини під час літніх канікул — це особлива сторінка роботи бібліотек Київщини. Це плацдарм ефективного застосування професійних і творчих зусиль та період найкращого позитивного впливу на читача—дитину Книгою.

«Книжкові новинки»

від Національної бібліотеки України для дітей підготували: зав. відділом комплектування фондів Н. Загоруйко і зав. відділом довідково-інформаційного обслуговування В. Красножон

Дошкільнятам та дітям молодшого шкільного віку

Багірова В. Золота пасха : [вірші та пісні] / В. Багірова ; худож. оформ. Р. Полякова. — К. : Майстер-принт, 2012. — 65 с. : ілюстр.

Лунін В. З ким ти, зайку, дружиш? : вірші / В. Лунін ; пер. з рос. Г. Манів ; худож. О. Цвєтаєва. — К. : Махаон-Україна, 2011. — 66 с. : ілюстр. — (Веселі рядки).

Лунін В. Пригоди Здобної Лізи : казка / В. Лунін ; худож. Б. Тржемецький ; пер. з рос. І. Андрусак. — К. : Махаон-Україна, 2011. — 143 с. : ілюстр. — (Казкові повісті).

Малинкін Є. Котовасія на каруселях / Є. Малинкін ; ілюстр. І. Горбунової ; дизайн обкл. О. Рябова ; пер. з рос. Н. Іванчук. — К. : Махаон-Україна, 2011. — 124 с. : ілюстр. — (Смугастий детектив).

Повх Л. Саламандра йде у мандри : вірші для дітей / Л. Повх ; ілюстр. М. Ходанич. — Ужгород : Всеукр. держ. вид-во, 2011. — 79 с. : ілюстр.

Сіянік А. Райдугони та Феєрична гра : [фантаст.-пригодн. повість] / А. Сіянік ; пер. англ. мовою О.О. Пряжников ; ілюстр. К. Федоров, С. Мороз. — К. : Глоуберрі Букс, 2012. — 45 с. : ілюстр. — Текст укр. та англ. мовами.

Сиротич Н. На добраніч, Янголятко : казки на ніч / Н. Сиротич ; мал. В. Максимович. — Л. : Свічадо, 2012. — 31 с. : ілюстр.

Сухомлинський В. Всі добрі люди — одна сім'я : зб. творів / В. Сухомлинський ; ілюстр. О. Макієвої ; пер. Д. Чередниченка. — Х. : Школа, 2012. — 157 с. : ілюстр. — (Дитячий бестселер).

Флейшман С. Чарівна ферма пана Мак-Брума : повість / С. Флейшман ; пер. з англ. М. Ярового ; худож. А. Сарвіра. — К. : Грані — Т., 2012. — 60 с. : ілюстр.

Хармс Д. У небі кульки плавають... : вірші, оповід., цікаві історії / Д. Хармс ; худож. Н. Бугославська. — К. : Махаон-Україна, 2011. — 143 с. : ілюстр. — (Бібліотека дитячої класики).

Чеповецький Ю. Веселі пригоди Мицика і Кицика : [казк.-пригодн. повість] / Ю. Чеповецький ; пер. Н. Забіли ; мал. В. Харченка. — Х. : Школа, 2012. — 159 с. : ілюстр. — (Дитячий бестселер).

Чеповецький Ю. Неймовірні пригоди М'якуша, Нетака та Непосидька : [казк.-пригодн. повість] / Ю. Чеповецький ; ілюстр. В. Харченка ; пер. Т. Вакуленко, Н. Косенко. — Х. : Школа, 2011. — 176 с.

Чередниченко Д. Чого Волошка запишалася : повість / Д. Чередниченко, худож. Н. Ключкова. — К. : Грані — Т., 2012. — 59 с. : ілюстр. — (Сучасна дитяча проза).

Щоб пам'ятали

Бібліотекар за покликанням

На 52-му році після тяжкої тривалої хвороби пішла з життя чудова жінка, сильна, вольова людина, яка була беззавітно віддана бібліотечній професії — Надія Миколаївна Гайдукова, заступник директора з питань обслуговування дітей Буринської ЦБС Сумської області.

Народилася Надія Миколаївна 21 березня 1960 року в м. Буринь. З раннього віку вона любила читати, і найвищим покликанням її були книги, тому, не роздумуючи, пов'язала своє життя з бібліотечною діяльністю. У 1977 році після закінчення школи прийшла працювати у дитячу бібліотеку, яку знала з самого дитинства. З того часу в її трудовій книжці зазначено лише одне місце роботи. Працюючи бібліотекарем, навчалася: спочатку здобула середню спеціальну освіту в Сумському культурно-освітньому училищі, а пізніше, у 1991 році, закінчила Київський державний інститут культури ім. О.Є. Корнійчука, де отримала диплом за спеціальністю «Бібліотекознавство та бібліографія».

З 1988 року і до останніх днів Надія Миколаївна була заступником директора з питань обслуговування дітей Буринської ЦБС. Вона віддано любила свою професію і, маючи природжені організаторські здібності, була мудрим керівником, який не тільки завжди переймався проблемами бібліотеки, а й надавав слушні поради своїм підлеглим. Її щиро поважали колеги за чуйність, доброту, уважність, вміння підтримати, підбадьорити, порадити. Безмежно любили Надію Миколаївну маленькі читачі, бо вона віддавала їм тепло душі і серця, дбала про те, щоб дитворі в бібліотеці завжди було затишно, спокійно, цікаво. Мала вона і неабиякий авторитет серед освітян міста, працювала в тісному контакті із загальноосвітніми школами та дошкільними закладами Бурині, вміло і професійно організовувала масову та виховну роботу.

За плечима Надії Миколаївни був багаторічний досвід роботи. Її невтомна праця на бібліотечній ниві, високий професіоналізм неодноразово відзначалися грамотами та подяками обласного управління культури, Сумської обласної дитячої бібліотеки ім. М.О. Островського, відділу культури Буринської райдержадміністрації, дирекції Буринської ЦБС.

Світла пам'ять про Надію Миколаївну та її земні справи, добрі вчинки назавжди залишаться у наших серцях!

З глибоким сумом, колектив Сумської обласної дитячої бібліотеки ім. М.О. Островського

